

Jaarverslag

EUROPESE STICHTING
tot Verbetering van de Levens- en Arbeidsomstandigheden

Algemene informatie

De Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden werd opgericht krachtens Verordening (EEG) nr. 1365/75 van de Raad van 26 mei 1975. Zij heeft als opdracht „betere levens- en arbeidsomstandigheden uit te werken en te verwezenlijken door middel van een actie ter ontwikkeling en verspreiding van de kennis die deze evolutie kan bevorderen.” Met het oog daarop heeft de Stichting tot taak „om, op basis van de praktische ervaring, ideeën over de verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden op de middellange en lange termijn te ontwikkelen en uit te diepen en factoren die veranderingen kunnen bewerkstelligen op te sporen”.

De financiering van de Stichting maakt deel uit van de algemene begroting van de Europese Commissie en de haar toegewezen middelen worden vastgesteld in het kader van de officiële begrotingsprocedure van de Europese Commissie, de Raad van ministers en het Europees Parlement.

De Stichting wordt geleid door een raad van bestuur, bestaande uit vertegenwoordigers van de regeringen, werkgevers en vakbonden van iedere lidstaat en drie vertegenwoordigers van de diensten van de Commissie. De (jaarlijks gekozen) voorzitter en drie vice-voorzitters vormen tezamen het presidium van de raad. De raad komt tweemaal per jaar bijeen om het beleid vast te stellen, het werkprogramma goed te keuren en de ontwerp-begroting voor te stellen. Deze vergaderingen worden eveneens bijgewoond door de waarnemers van het Verbindingscomité van werkgevers (VCW) en het Europees Verbond van Vakverenigingen. Daarnaast komen de drie belangrijkste groepen ieder jaarlijks bijeen om de strategie te coördineren.

Een Comité van deskundigen, samengesteld uit specialisten op verscheidene vakgebieden en benoemd door de Raad van ministers, adviseert de directeur en de raad van bestuur omtrent alle gebieden op het werkkterrein van de Stichting.

Iedere vier jaar herzielt de Stichting haar strategie en de bij haar werkzaamheden te volgen koers; na uitgebreid overleg bereidt zij een vierjarenprogramma voor. Elk jaar wordt in het kader van dit vierjarenprogramma een jaarlijks werkprogramma opgesteld. De programma's zijn het resultaat van uitgebreid overleg binnen en tussen de groepen waaruit de raad van bestuur van de Stichting is samengesteld, alsook met de instellingen van de Unie. De aan deskundigen en specialisten op de verschillende terreinen uitbestede projecten en programma's worden begeleid door het personeel van de Stichting en geëvalueerd door de raad van bestuur.

Daarom zijn de „wetenschappelijke kennis en de technische gegevens” die de Stichting verplicht is te doen toekomen aan de communautaire instellingen het resultaat van gezamenlijk door de sociale partners, de regeringen en de Commissie geformuleerd onafhankelijk onderzoek in geheel Europa naar prioritaire kwesties, dat door de Stichting wordt samengevat en uitgewerkt.

De werkzaamheden van de Stichting spelen zich in de openbaarheid af en zijn voor alle belangstellenden toegankelijk. De onderzoeksbevindingen worden bekendgemaakt via een aantal publicatie- en conferentieprogramma's. De publicaties worden voor de Stichting gepubliceerd door het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen en verspreid via het netwerk van verkooppunten van het Bureau in de gehele Europese Unie. Daarnaast kunnen gratis publicaties rechtstreeks worden gedownload van de website van de Stichting: www.eurofound.ie.

Voor inlichtingen kunt u zich in eerste instantie wenden tot het informatiecentrum van de Stichting:

Europese Stichting tot Verbetering van de Levens- en Arbeidsomstandigheden
Wyattville Road
Loughlinstown
Co. Dublin
Ierland
Tel. (353-1) 204 31 00
Fax (353-1) 282 64 56
E-mail: postmaster@eurofound.ie

Jaarverslag

1999

De Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden is een autonoom orgaan van de Europese Unie, opgericht om te helpen bij het formuleren van het toekomstig beleid inzake sociale en op het werk betrekking hebbende aangelegenheden. Verdere informatie kan verkregen worden op de website van de Stichting: <http://www.eurofound.ie>

De Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden werd opgericht krachtens Verordening (EEG) nr. 1365/75 van de Raad. Artikel 2 van de verordening bepaalt:

- 1. De Stichting heeft als opdracht betere levens- en arbeidsomstandigheden uit te werken en te verwezenlijken d.m.v. een actie ter ontwikkeling en verspreiding van de kennis die deze evolutie kan bevorderen.*
- 2. Met het oog daarop heeft de Stichting tot taak, op basis van de praktische ervaring, studies over de verbetering van het leefklimaat en de arbeidsomstandigheden op middellange en lange termijn te ontwikkelen en uit te diepen, en de factoren die veranderingen kunnen bewerkstelligen op te sporen. Bij de uitvoering van haar taak houdt de Stichting rekening met het communautaire beleid op deze gebieden en licht zij de instellingen van de Gemeenschap voor over de in aanmerking komende doelstellingen en beleidlijnen, met name door hun de wetenschappelijke kennis en de technische gegevens te doen toekomen.*

Op grond van artikel 13, lid 1, van de verordening dient de raad van bestuur elk jaar een algemeen verslag over de werkzaamheden, de financiële situatie en het toekomstige beleid van de Europese Stichting goed te keuren. Het onderhavige verslag voor 1999 werd tijdens de 62e vergadering van de raad van bestuur van de Stichting op 22 maart 2000 ingediend en goedgekeurd.

Overeenkomstig artikel 13, lid 2, van de verordening wordt dit verslag ter kennis gebracht van de EU-instellingen en het Economisch en Sociaal Comité.

Jaarverslag

99

EUROPESE STICHTING
tot Verbetering van de Levens- en Arbeidsomstandigheden

Bibliografische gegevens bevinden zich aan het einde van deze publicatie.

Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, 2000

ISBN 92-828-9520-3

© De Europese Stichting tot Verbetering van de Levens- en Arbeidsomstandigheden, 2000

Verzoeken om vertaal- en reproductierechten te richten aan de directeur van de Stichting,
Wyattville Road, Loughlinstown, Co. Dublin, Ierland.

Printed in Ireland

Inhoud

INLEIDING	1
HET WERKPROGRAMMA	
Werkgelegenheid	9
Opties voor de toekomst op het terrein van de werkgelegenheid (0152)	
Banen in zeer kleine ondernemingen in de EU (0201)	
Collectieve overeenkomsten betreffende de werkgelegenheid en het concurrentievermogen (0211)	
Ontwikkelingen op het terrein van de tijdsbesteding: (0106)	
De toekomst van het werk in de informatiemaatschappij (0110)	
Gelijke kansen	13
Gelijke kansen en collectieve onderhandelingen in de EU (0166)	
Werkgelegenheid en activiteiten binnen het gezin en de samenleving: een nieuw evenwicht voor vrouwen en mannen (0202)	
Bevordering van de gelijkheid van mannen en vrouwen op het werk (0215)	
Werkorganisatie en de positie van man en vrouw (0216)	
Gezondheid en welbevinden	16
Inventarisatie van de arbeidsomstandigheden (0156)	
Werkgelegenheidsbeleid en arbeidsomstandigheden (0203)	
Ontwerp voor integratie (0161)	

Participatie	19
Europese lexicons en databank van het arbeidsrecht en de arbeidsverhoudingen (0118)	
Informatie en raadpleging in Europese multinationale ondernemingen (0116)	
Sociale implicaties van de EMU (0200)	
Europese waarnemingspost arbeidsverhoudingen (EIRO) (0188)	
Aard en omvang van financiële participatie in de EU (0218)	
Sociale samenhang	22
Geïntegreerde benaderingen van activerend beleid op het gebied van de sociale voorzieningen en de werkgelegenheid (0194)	
Publieke diensten op sociaal gebied: kwaliteit van de arbeid en de dienstverlening (0209)	
Duurzame ontwikkeling	25
Ontwerp voor duurzame ontwikkeling (0204)	
Economische en fiscale instrumenten ten behoeve van duurzame ontwikkeling (0205)	
Beroepsopleiding ten behoeve van duurzame ontwikkeling in verband met het MKB (0206)	
Europese conferentie over de rol van de sociale partners op het terrein van de duurzame ontwikkeling (0213)	
Programma voor coördinatie, uitwisseling en informatie/verspreiding	28
Informatievoorzieningen en -systemen (0169)	
Meertalig programma van publicaties/elektronische publicaties (0173)	
Promotie en PR (0180)	
Bijlagen	33
1. Uitgaven van de Stichting 1999	
2. Raad van bestuur	
3. Comité van deskundigen	
4. Personeel van de Stichting	
5. Bijeenkomsten van de Stichting 1999	
6. Internationale conferenties 1999	
7. Publicaties van de Stichting	

Inleiding

In 1999 voerde de Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden haar 22e jaarlijkse werkprogramma uit. Het programma ging uit van het grondbeginsel om zes vooraf vastgestelde uitdagingen met betrekking tot de levens- en arbeidsomstandigheden op een relevante en praktische wijze aan te pakken in overeenstemming met de behoeften van met name de beleidsmakers en sociale partners in de Europese Unie.

Dit programma, dat is gebaseerd op het vierjarenprogramma 1997-2000 „Inspelen op de uitdagingen voor de Europese samenleving” richtte zich op zes uitdagingen: werkgelegenheid, gelijke kansen, gezondheid en welbevinden, participatie, sociale samenhang en duurzame ontwikkeling. In het kader van deze uitdagingen voerde de Stichting vele werkzaamheden uit in de Europese Unie, variërend van onderzoek tot debat en informatieverbreiding.

Ook in dit programma lag het hoofdaccent op werkgelegenheid. Het programma, dat is ontworpen om de kwalitatieve aspecten van werkgelegenheid te onderzoeken, had tot doel om vanuit de invalshoek van verbeterde levens- en arbeidsomstandigheden te anticiperen op veranderingen op de arbeidsmarkt en deze te analyseren. Voorkeuren van de beroepsbevolking voor arbeidstijd, werkorganisatie, nieuwe banen in KMO's, gelijke kansen, directe participatie en de vergrijzende beroepsbevolking waren enkele aspecten die tijdens het gehele programma aan de orde kwamen. In 1999 werd de derde Europese enquête naar de arbeidsomstandigheden gehouden, waarvan de resultaten in 2000 beschikbaar zullen zijn. In dit jaar werd tevens begonnen met de analyse van de gegevens van de enquête „Opties voor de toekomst op het terrein van de werkgelegenheid”. De resultaten werden bekendgemaakt via briefings tijdens ministeriële bijeenkomsten van de Europese Unie in Helsinki en Stockholm en via een uitgebreide perscampagne.

Tijdens het Duitse en Finse voorzitterschap leverde de Stichting een wezenlijke bijdrage op allerlei terreinen. In Finland organiseerde de Stichting een conferentie over vergrijzing en werkgelegenheid in samenwerking met de Finse ministeries van respectievelijk Sociale Zaken en Gezondheid en van Arbeid en Onderwijs, de Finse socialeverzekeringsinstelling en de Finse centrale instelling voor pensioenbescherming. Tijdens de conferentie werd besproken hoe arbeidskansen voor oudere werknemers zouden kunnen worden gestimuleerd door middel van benaderingen die beter zijn geïntegreerd in het overheidsbeleid. Het verslag van de conferentie,

dat de Stichting in heel Europa heeft gepubliceerd en verspreid, vormt een belangrijk document over beleidsstrategieën waarmee de overheid het probleem van de vergrijzende beroepsbevolking kan benaderen.

Met haar onderzoekservaring met betrekking tot werkorganisatie sloot de Stichting zich aan bij andere organisaties als medeoprichter van EWON (het Europese netwerk inzake werkorganisatie), dat door de Commissie in het leven is geroepen om de uitvoering van de pijler *Aanpasbaarheid* van de werkgelegenheidsstrategie te kunnen realiseren, zoals is uiteengezet in de mededeling *Modernisering van de werkorganisatie: een positieve benadering van de veranderingen*. De zesde Europese conferentie „Ecology of Work” werd gehouden in Bonn tijdens het Duitse voorzitterschap. Op basis van ongeveer twintig gezamenlijke presentaties van werkgevers en werknemers werd tijdens deze conferentie ingegaan op vernieuwende benaderingen van werkorganisatie en de daaraan gerelateerde invloed op arbeidsverhoudingen. Een bijeenkomst van EWON viel samen met deze conferentie.

Nieuwe vaardigheden en kwalificaties worden gezien als essentieel voor het creëren van werkgelegenheid en duurzame ontwikkeling: onderwijs en scholing met betrekking tot milieu en duurzame ontwikkeling is een van de vijf prioritaire terreinen geworden tijdens de evaluatie van het desbetreffende vijfde beleidsplan en actieprogramma van de Europese Unie op het gebied van milieu. Tijdens een door de Stichting georganiseerde conferentie over de rol van de sociale partners bij duurzame ontwikkeling werd dit als een belangrijk punt beschouwd. Tijdens de werkzaamheden op dit terrein gaat de aandacht van de Stichting met name uit naar de mate waarin KMO's voldoen aan bestaande en toekomstige milieueisen.

Gelijke kansen liggen ten grondslag aan alle relevante projecten van de Stichting. In 1999 werden de bevindingen van de Stichting ten aanzien van collectieve onderhandelingen en gelijke kansen toegelicht in verschillende forums, zoals het EVV, de Europese Vereniging voor Sociologie en het Franse ministerie van Buitenlandse Zaken in samenwerking met de Europese Commissie. De enquête opties op het terrein van de werkgelegenheid leverde waardevolle nieuwe gegevens op over het combineren van carrière en gezinsleven. Deze gegevens werden geanalyseerd en verspreid via conferenties, briefings en de pers.

De programma's voor informatie-uitwisseling met Midden- en Oost-Europa werden in 1999 voortgezet. Vertegenwoordigers van vakbonden, nationale regeringen, werkgeversorganisaties en universiteiten woonden twee seminars bij die de Stichting in Dublin organiseerde. Tijdens deze seminars werd ingegaan op de rol die de sociale partners en regeringen zouden kunnen spelen bij het scheppen van mogelijkheden voor sociale dialoog en gelijke kansen. Ter afronding van dit project stelde de Stichting informatiedossiers op die onder de belangrijkste sociale actoren in Estland, Hongarije, Polen, Slovenië en Tsjechië werden verspreid in de landstaal. De dossiers richtten zich met name op vier bijzondere aandachtsgebieden in deze landen: veiligheid en gezondheid op het werk, gelijke behandeling van vrouwen en mannen, sociale dialoog en arbeidswetgeving.

De Stichting werkt samen met de Commissie en de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) om telewerk wereldwijd te ontwikkelen, waarbij de Stichting en de Commissie zich richten op Europa en op de rest van de wereld. Als onderdeel van het programma werd de workshop „Transnationaal telewerken: de formulering van een internationale onderzoeksagenda” georganiseerd.

Met het oog op ontwikkelingen in 1999 was het absoluut noodzakelijk dat de activiteiten van de Stichting op het gebied van onderzoek en debat werden ondersteund door hulpmiddelen waarmee informatie beter zou kunnen worden verspreid. Omdat het aantal verzoeken om informatie alleen maar toenam, werd er veel werk verricht om de elektronische mogelijkheden van de Stichting te vergroten, zoals aanvullende functies op de website van de Stichting, de ontwikkeling van een „resource”-databank en de verdere ontwikkeling van EIROnline, de databank van de arbeidsverhoudingen.

Tijdens een belangrijke conferentie die werd georganiseerd door de sociale partners in samenwerking met de Commissie, werden de werkzaamheden van de Stichting met betrekking tot de analyse van overeenkomsten aangaande Europese ondernemingsraden toegelicht. De website van de Stichting bevat een pagina met informatie over bestaande overeenkomsten, zodat deze relevante gegevens vrij toegankelijk zijn voor werkgevers en werknemers. Uit de uitgebreide aandacht in vele kranten en tijdschriften in Europa bleek dat er zeer positief werd gereageerd op deze ontwikkeling.

Cijfers over het gebruik van de website en EIROOnline in 1999 wijzen erop dat steeds meer mensen de elektronische weg naar het werk van de Stichting weten te vinden: de website van de Stichting werd 84 031 maal geraadpleegd, waarbij 4578 maal documentatie werd gedownload. EIROOnline werd 91 372 maal bezocht.

Het gehele jaar werkte de Stichting nauw samen met de diensten van de Commissie, verschillende instellingen op Europees niveau en de sociale partners. Bijzonderheden over deze samenwerking zijn beschreven in de samenvattingen van activiteiten voor 1999 waarmee elk hoofdstuk over de zes uitdagingen wordt afgesloten. In november sprak Erik Verborgh de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken van het Europees Parlement toe en beloofde dat de Stichting zich zou inzetten om de banden met de commissie verder uit te bouwen. De Stichting was aanwezig bij een aantal belangrijke conferenties die gedurende het jaar werden georganiseerd door de Europese voorzitterschappen en vooraanstaande organisaties, zoals het congres van het EVV in Helsinki in juni. Verder werden er persvoorlichtingen over de Stichting georganiseerd door de kantoren van de Europese Commissie in Duitsland, Finland, Frankrijk en Zweden. Via bilaterale contacten met het Europees Agentschap voor de veiligheid en de gezondheid op het werk werd de samenwerking tussen beide organisaties bevorderd en dubbel werk voorkomen.

De Stichting continueerde de samenwerking met andere organisaties en agentschappen van de Europese Unie met betrekking tot de ontwikkeling en het gebruik van een nieuw boekhoudsysteem. Het systeem is gebaseerd op het Si2-systeem dat door de Europese Commissie wordt gebruikt.

Voor het eerst onderwierp de Stichting de werkzaamheden die tijdens de eerste drie jaar van het vierjarenprogramma voor 1997-2000 zijn uitgevoerd aan een systematische evaluatie. Dit was de eerste stap waarmee de Stichting zich ertoe verplichtte om doorlopend de resultaten te evalueren in de context van haar missie.

Agentschappen en instellingen die worden gefinancierd door de Europese Unie, evalueren steeds vaker zelf de resultaten en effecten van hun programma's. Hoogstwaarschijnlijk zal de evaluatie, als één dimensie van strategieën om de doorzichtigheid en verantwoordelijkheid te vergroten, in de nabije toekomst verplicht worden gesteld voor alle initiatieven die de Europese Unie ondersteunt. Als antwoord op deze ontwikkelingen implementeerde de Stichting zelf een evaluatieproces dat kan worden afgestemd op specifieke doelstellingen en uitgevoerde werkzaamheden. De werkzaamheden begonnen in mei 1999, toen de raad van bestuur verzocht om het huidige werkprogramma *Inspelen op de uitdagingen voor de Europese samenleving: een programma voor 1997-2000* tussentijds te beoordelen, waarbij moest worden bekeken welke lessen konden worden getrokken uit de uitvoering van het werkprogramma voor de periode 1997-1999. Deze bevindingen zullen kritisch worden bekeken en een belangrijke bijdrage leveren aan het ontwerp van het toekomstige vierjarenprogramma.

Op verzoek van de Raad wees de Stichting een medewerker van het directoraat aan als verantwoordelijke voor de coördinatie van het evaluatieproces (zowel directe tussentijdse beoordelingen als evaluatie op lange termijn). Daarmee erkende de Stichting dat het evaluatieproces een centrale plaats moest innemen bij al haar activiteiten.

De tussentijdse beoordeling ten aanzien van elke uitdaging en twee andere belangrijke werkterreinen die in de loop van het huidige programma waren ontwikkeld, te weten

werkorganisatie en EIRO, werd uitgevoerd door rapporteurs (research-managers). Aan de rapporteurs werd gevraagd om de hoofdconclusies te inventariseren van studies en projecten die sinds 1997 waren verricht en bekendgemaakt, de belangrijkste resultaten van het programma tot op dat moment (publicaties, databanken en debatten/conferenties enz.) alsmede voorbeelden van significante resultaten en prestaties.

Deze tussentijdse beoordeling werd tegen het einde van het jaar afgerond en kan als volgt worden samengevat: „Er is vastgesteld dat vernieuwing en uitwisseling van ervaringen binnen de Europese Unie in hoge mate worden bevorderd door het onderzoek en de informatieverstrekking door de Stichting. Uit haar werkzaamheden blijkt ook dat de benadering op basis van samenwerking en partnerschap met de belangrijkste sociale actoren vruchten heeft afgeworpen op het brede beleidsterrein van levens- en arbeidsomstandigheden. De deskundigheid van de medewerkers van de Stichting wordt alom erkend en op brede schaal toegepast, zoals blijkt uit de effecten en resultaten van het programma.

Het evaluatieproces wordt niet los gezien van andere ontwikkelingen binnen de Stichting. Het is onverbrekelijk verbonden met een programma voor managementtraining dat later dat jaar werd ontwikkeld, en met voorstellen om een gestructureerde procedure in te voeren waarmee prestaties kunnen worden beoordeeld. Het is niet mogelijk om van de ene op de andere dag een „evaluatiecultuur” binnen de Stichting te creëren, maar in 1999 werd evenwel de basis gelegd voor een gestructureerd, alomvattend en doorlopend evaluatieproces. Dit proces biedt de Stichting vele voordelen: hoogstwaarschijnlijk kunnen op basis van de evaluatiegegevens de details van het werkprogramma verder worden uitgewerkt en activiteiten en programmathema's beter worden gecoördineerd.

Met het oog op de toekomstige bijdrage aan het nieuwe vierjarenprogramma voor 2001-2004 is de Stichting begonnen om adviezen in te winnen en overleg te voeren. Bij deze voorbereidende fase werden zowel eindgebruikers als onafhankelijke deskundigen betrokken. Leden van de raad van bestuur, medewerkers van de Commissie, vertegenwoordigers van relevante organisaties en deskundigen op belangrijke terreinen waarop de Stichting actief is, woonden in november en december „brainstorm”-seminars bij. Tijdens deze seminars werd bekeken met welke nieuwe en opkomende kwesties rekening moest worden gehouden, hoe het communicatiebeleid van de Stichting kon worden verbeterd en op welke manieren de koppeling naar de beleidsontwikkeling in de Europese Unie kon worden versterkt. De seminars richtten zich op de belangrijkste werkerterreinen van de Stichting, respectievelijk levens- en arbeidsomstandigheden en arbeidsverhoudingen.

1999 vormde een overgangsjaar voor de Stichting omdat de personeelsopbouw en organisatiestructuur ingrijpend werden gewijzigd. Na 14 jaar ging directeur Clive Purkiss met pensioen en in de tussentijd werd de functie waargenomen door Eric Verborgh. In juni is tot onze grote spijt Norman Wood (hoofd Informatie, documentatie en verspreiding) na een lang ziekbed overleden. Begin juni werd hem een erebeurs verleend door het Instituut voor informatiewetenschappen (Institute of Information Scientists) als erkenning voor zijn bijdrage aan de ontwikkeling van informatiewetenschappen. Eberhard Köhler werd benoemd als hoofd Bedrijfsactiviteiten en Wendy O'Conghaile werd aangewezen als adviseur voor het directoraat met specifieke verantwoordelijkheden op het terrein van evaluatie. De sectie vertalingen werd geherstructureerd en vervangen door een eenheid voor vertaaldiensten. De meeste vertalingen voor de Stichting worden nu verzorgd door het Vertaalbureau in Luxemburg.

Timo Kauppinen, die al sinds 1997 bij de Stichting werkzaam was als gedetacheerde nationale deskundige van het Finse ministerie van Arbeid, werd benoemd tot research-manager. Agnès Parent-Thirion, Jean-Michel Miller en Stavroula Demetriades traden in dienst als research-managers. Door de Raad van de Europese Unie werd in oktober een nieuw Comité van deskundigen benoemd.

In maart en november hield de raad van bestuur van de Stichting een plenaire vergadering en halverwege 1999 kwamen de groepen binnen de raad van bestuur apart bijeen. Jan-Willem van den Braak van de werkgeversgroep bleef aan als voorzitter van de raad van bestuur. Het vicevoorzitterschap kwam in handen van Marjaana Valkonen (werknemersgroep), Marc Boisnel (regeringsgroep) en Odile Quintin (Europese Commissie).

■ Het werkprogramma

Uitdaging

Werkgelegenheid

Context

In een tijd van begrotingsbeperkingen en toenemende wereldwijde concurrentie ziet Europa zich op dit moment geplaagd voor belangrijke uitdagingen ten aanzien van nieuwe arbeidsplaatsen, structuur van de werkgelegenheid en sociale uitsluiting. Meer werkgelegenheid blijft een van de belangrijkste doelstellingen in Europa.

Een dergelijke uitdaging kan niet alleen in een economische context worden gezien. Tegenwoordig gaat economische groei hand in hand met ingrijpende wijzigingen van de arbeidsomstandigheden, arbeidssituatie, participatie op de werkplek, organisatie van de arbeidsmarkt en sociale zekerheid. Op basis van gemeenschappelijke analyses moeten deze fundamentele aspecten worden onderzocht, zoals het effect van werk op de gezondheid, de kwaliteit van nieuw gecreëerde banen, de veranderende verhouding tussen werk en vrije tijd, de hervorming van de arbeidsmarkt, de wijzigingen in onderwijs en scholing, de strategieën voor betere sociale integratie en een effectief en gecoördineerd werkgelegenheidsbeleid.

De Stichting verrichtte in 1999 veel onderzoek op dit gebied. Aansluitend op de doelstellingen van het vierjarenprogramma voor 1997-2000 en de Europese werkgelegenheidsrichtsnoeren voor 1997 leverden de onderzoeksprojecten met name een bijdrage op de volgende gebieden.

- Opties voor de toekomst op het terrein van de werkgelegenheid (0152)
- Banen in zeer kleine ondernemingen in de EU (0201)
- Ontwikkelingen op het terrein van de tijdsbesteding (0106)
- Collectieve overeenkomsten betreffende de werkgelegenheid en het concurrentievermogen (0211)
- De toekomst van het werk in de informatiemaatschappij (0110)

Sommige projecten zijn reeds afgerond, terwijl andere nog worden onderzocht in afwachting van verdere resultaten en publicaties. De bevindingen werden verspreid in de gehele Europese Unie. De resultaten werden ook voorgelegd aan gespecialiseerde deskundigen van de Commissie (directoraat Werkgelegenheid van het DG Werkgelegenheid en sociale zaken), die zeer positief

reageerden en toezegden optimaal gebruik te zullen maken van de resultaten. Tijdens drie persconferenties, waarbij gespecialiseerde commentatoren en deskundigen aanwezig waren, werden de bevindingen van de enquête opties op het terrein van de werkgelegenheid toegelicht. Deze conferenties werden georganiseerd in de kantoren van de EU-vertegenwoordiging in Duitsland, Finland en Zweden.

De doelstellingen, inhoud en voorlopige resultaten van het onderzoek naar banen in zeer kleine ondernemingen in de Europese Unie werden gepresenteerd en besproken tijdens een workshop die door de Stichting werd georganiseerd in samenwerking met het Zweeds Instituut voor arbeidsomstandigheden. De conclusies zullen worden gepresenteerd tijdens de „Work Life“-conferentie, die in Zweden in januari 2001 zal worden gehouden.

Kwesties met betrekking tot werkgelegenheid vormden een integraal onderdeel van onderzoek dat in het kader van andere uitdagingen werd verricht. Zo is er belangrijk werk gedaan ten aanzien van het behoud, de herscholing en de herintegratie van oudere werknemers in het arbeidsproces. Als onderdeel van de bijdrage aan het door de VN uitgeroepen Jaar naar een samenleving voor alle leeftijden en in het kader van de werkgelegenheidsstrategie van de Europese Unie organiseerde de Stichting een grote conferentie in samenwerking met ministeries op regeeringsniveau, pensioenfondsen en instellingen voor de sociale zekerheid in Finland.

Tijdens deze in Turku gehouden conferentie, „Activerende strategieën voor een vergrijzende beroepsbevolking”, werd onderzocht welk beleid het beste kan worden ontwikkeld, uitgevoerd en geëvalueerd om de participatie, prestaties en productiviteit van de vergrijzende beroepsbevolking optimaal te bevorderen. De Stichting publiceerde een verslag van de conferentie en lichtte dit in november toe tijdens een conferentie over vergrijzing die in Brussel door de Commissie werd georganiseerd.

De Stichting blijft (kwalitatief en kwantitatief) diepteonderzoek verrichten op dit gebied, waarbij ze met name probeert om reeds bestaande gegevens te coördineren en nauwer samen te werken met andere Europese organisaties (zoals de DG's Werkgelegenheid en sociale zaken en Onderzoek van de Europese Commissie, het Economisch en Sociaal Comité, het Europees Parlement en de Europese sociale partners enz.). Speciale aandacht zal uitgaan naar atypische vormen van werkgelegenheid (zoals uitzendwerk), participatie op de arbeidsmarkt, huidige en toekomstige werktijdpatronen en gelijke kansen.

Samenvatting van de werkzaamheden voor 1999

Opties voor de toekomst op het terrein van de werkgelegenheid 0152

De enquête opties voor de toekomst op het terrein van de werkgelegenheid, die twee jaar geleden werd gestart in de vijftien lidstaten en Noorwegen, vormt een belangrijk onderzoek naar arbeidsvoorzieningen. In dit onderzoek worden de huidige arbeidsomstandigheden en toekomstige intenties ten aanzien van werkgelegenheid (tussen nu en vijf jaar) geanalyseerd, zoals soorten dienstverbanden, werktijdpatronen en verschillen met betrekking tot leeftijd en sekse enzovoort.

In 1999 werden diepteverslagen opgesteld over participatie op de arbeidsmarkt, leeftijd en geslacht, combinatie van werk en gezin, arbeidstijd en werkruimte en zelfstandige beroepen. Daarbij werden vier specifieke groepen geanalyseerd: mensen met een baan, herintreders (na een loopbaanonderbreking), startende jongeren en werkzoekenden. De beschikbare gegevens benadrukten onder andere dat de beroepsbevolking bijzonder veel waarde hecht aan arbeidstijdovereenkomsten (dit geldt voor zowel mensen met een baan als herintreders).

Banen in zeer kleine ondernemingen in de EU 0201

Het scheppen van arbeidsplaatsen vormt een prioriteit in de Europese Unie en zeer kleine ondernemingen (1-9 werknemers) zijn een van de belangrijkste bronnen van nieuwe banen. Er is echter weinig bekend over deze vorm van werkgelegenheid en de daaraan gerelateerde arbeidsomstandigheden. Met het project wordt beoogd om beleidsvormers en andere besluitvormers informatie te verschaffen over de wijze waarop adequate maatregelen kunnen worden opgesteld en uitgevoerd. Op basis van deze maatregelen kunnen werkgevers en werknemers vervolgens worden ondersteund bij het scheppen van kwalitatief goede arbeidsplaatsen in zeer kleine ondernemingen, het behalen van een hoger succespercentage en het realiseren van duurzame ontwikkeling in deze ondernemingen.

Het onderzoek is gericht op het onderzoeken van het verband tussen de kwantiteit en kwaliteit van dergelijk banen. Met deze informatie kan een beter inzicht worden verkregen in de duurzame ontwikkeling van deze banen en in de behoefte aan een specifiek beleid waarmee zeer kleine ondernemingen kunnen worden ondersteund. In 1999 werd begonnen met een vergelijkende studie naar de situatie in zeer kleine ondernemingen in Frankrijk, Griekenland, het Verenigd Koninkrijk en Zweden. Tijdens dit project werden ook gegevens van de enquête naar de arbeidsomstandigheden gebruikt, die in 1996 door de Stichting werd gehouden. De resultaten zullen in 2000 worden gepubliceerd.

Collectieve overeenkomsten betreffende de werkgelegenheid en het concurrentievermogen 0211

In het kader van de werkgelegenheidsstrategie van de Europese Unie worden er in vele lidstaten steeds meer collectieve overeenkomsten gesloten op nationaal, sectoraal en bedrijfs-/werkplekniveau, waarbij wordt geprobeerd om op basis van partnerschap de concurrentiepositie te verbeteren, terwijl tegelijkertijd de werkgelegenheid wordt beschermd. De overeenkomsten bevatten enkele algemene principes, zoals gegarandeerde werkgelegenheid in ruil voor flexibiliteit ten aanzien van allerhande kwesties.

De Stichting onderzocht deze overeenkomsten op sectoraal en met name bedrijfs-/werkplekniveau en gaf ze de naam overeenkomsten ter verbetering van de werkgelegenheid en de concurrentiepositie (Pacts for Employment and Competitiveness (PEC's)). In 1999 publiceerde de Stichting een document waarin deze voornaamste concepten werden onderzocht, een analytisch kader werd geboden en PEC's werden gedefinieerd.

In elf lidstaten werden meer dan veertig casestudies verricht en over de nationale situatie in deze landen werden verslagen opgesteld. De analyseresultaten werden vastgelegd in twee verslagen: een vergelijking van de casestudies en een overzichtsverslag waarin de nationale trends in de lidstaten werden vergeleken. De documenten werden in december 1999 tijdens een workshop besproken met vertegenwoordigers van de Europese Commissie, de sociale partners, regeringen en andere deskundigen.

Ontwikkelingen op het terrein van de tijdsbesteding: BEST 0106

Tijdbeheer heeft een belangrijke plaats ingenomen in studies naar stadsontwikkeling en arbeidstijden en wordt gezien als een middel om de levens- en arbeidsomstandigheden van burgers te verbeteren. Met het oog op deze ontwikkelingen werd *BEST* (Bulletin of European Studies on Time), het tijdschrift dat begin jaren negentig door de Stichting werd gepubliceerd, opnieuw uitgegeven in 1999. De nieuwe opzet is met meer verschillende onderwerpen gericht op een breder publiek en de bijlage *On Time* wordt tweejaarlijks in de vorm van een nieuwsbrief gepubliceerd. *BEST* is bedoeld als platform voor een doorlopende discussie over vraagstukken ten aanzien van tijd. De on-lineversie is beschikbaar op www.eurofound.ie.

De toekomst van het werk in de informatiemaatschappij 0110

De voornaamste activiteit op dit gebied in 1999 was de samenwerking tussen de Stichting en de Internationale Arbeidsorganisatie, waarbij de transnationale toepassing van nieuwe informatietechnologieën werd bestudeerd (grensoverschrijdend telewerk, internationale uitbesteding).

Als voorbereiding op het Zweedse voorzitterschap organiseerden de Nationale Raad voor industriële en technische ontwikkeling uit Zweden en de Stichting de Europese workshop “Telewerk: arbeidsmarkt, gezondheid en welbevinden”. Tijdens deze workshop, die werd gehouden in het kantoor van de Stichting in november 1999, werd ingegaan op transnationaal telewerk, telewerk en veiligheid en gezondheid op het werk, telewerk en arbeidswetgeving en sociale zekerheid.

Uitdaging

Gelijke kansen

Context

De vierde pijler van de Europese werkgelegenheidsrichtsnoeren is het gelijkekansenbeleid, maar het gelijkheidsvraagstuk moet ook in de andere pijlers worden geïntegreerd. In het werkprogramma van de Stichting op het terrein van gelijke kansen is dit vereiste geïntegreerd doordat er is gekozen voor een benadering op basis van *mainstreaming* en positieve acties. Onder *mainstreaming* wordt verstaan dat bij alle beleidsstrategieën wordt uitgegaan van gelijkheid en dat op alle actiegebieden deze gelijkheid in aanmerking wordt genomen.

De drie hoofddoelstellingen van het programma zijn: evaluatie van strategieën om goede praktijken bij gelijke kansen te bevorderen; onderzoek naar belemmeringen en kansen voor een grotere betrokkenheid bij besluitvormingsprocessen; en analyse van de gevolgen van de informatiemaatschappij, de Europese Monetaire Unie en het wijzigende karakter van de arbeidsmarkt inzake gelijke kansen voor alle bevolkingsgroepen die het slachtoffer van discriminatie zouden kunnen worden. Het accent ligt op kwesties in verband met de positie van man en vrouw, maar ook ras, leeftijd en handicap vormen een aandachtspunt.

Sinds 1994 wordt onderzoek verricht naar de mogelijkheden en onmogelijkheden van collectieve onderhandelingen bij het stimuleren van gelijke kansen. De rol die deze onderhandelingen zouden kunnen spelen vormt een relatief nieuw interessegebied voor de Europese sociale partners en de Europese Commissie. Tot voor kort werd dit terrein met name gereguleerd door de nationale of Europese wetgeving. Uit onderzoek van de Stichting blijkt evenwel dat collectieve onderhandelingen een belangrijke factor kunnen zijn om gelijke kansen te integreren in de arbeidsverhoudingen. Dit onderzoek heeft een bijdrage geleverd aan het huidige programma „Gelijke kansen” van de Europese Unie, dat erop is gericht om het besluitvormingsproces evenwichtiger te verdelen over mannen en vrouwen.

Het onderzoek heeft verder aangetoond dat er in de Europese Unie vele goede en vernieuwende overeenkomsten bestaan waarbij rekening is gehouden met gelijke kansen, zoals het combineren van een carrière met het gezinsleven. Het onderzoek van de Stichting bevat voorbeelden

waarmee de rol van de sociale partners bij het scheppen van een arbeidsmarkt met gelijke kansen voor zowel vrouwen als mannen kan worden bevorderd en benadrukt.

Deze resultaten werden ook gebruikt door het vrouwencomité van het EVV tijdens een bewustmakingscampagne binnen het EVV en voor een opleidingsbrochure die erop is gericht om tijdens vakbondsonderhandelingen het bewustzijn met betrekking tot de positie van man en vrouw te vergroten. Deze brochure wordt op dit moment ontwikkeld.

Buiten het werkkterrein van de zes uitdagingen, maar in de lijn van het gelijkekansenbeleid van de Stichting, ging in 1999 veel aandacht uit naar andere kwesties met betrekking tot de positie van man en vrouw: enquête inzake opties voor de toekomst op het terrein van de werkgelegenheid; geïntegreerde benaderingen van het beleid op het gebied van de sociale voorzieningen en de werkgelegenheid; inventarisatie van de arbeidsomstandigheden; en de conferentie „Activerende strategieën voor een vergrijzende beroepsbevolking”.

De belangrijkste resultaten van de enquête opties op het terrein van de werkgelegenheid werden gepresenteerd tijdens een ministeriële conferentie over gelijke kansen en werkgelegenheid tijdens het Finse voorzitterschap. De werkzaamheden van de Stichting op het gebied van gelijke kansen, met bijzondere nadruk op geslacht en leeftijd, werden in 1999 ook gepresenteerd tijdens een door de Stichting georganiseerd seminar waarop informatie werd uitgewisseld met Midden- en Oost-Europese landen. Tijdens een conferentie over werkorganisatie en de positie van man en vrouw werden de conclusies besproken van een verslag van de Stichting over genderdimensies bij directe participatie in organisatorische veranderingen.

Samenvatting van de werkzaamheden voor 1999

Gelijke kansen en collectieve onderhandelingen in de Europese Unie 0166

Uit onderzoek van de Stichting is gebleken dat collectieve onderhandelingen een enorm potentieel hebben als mechanisme waarmee deze onderhandelingen kunnen worden versterkt zonder de positie van man en vrouw uit het oog te verliezen. Daarnaast bieden ze mogelijkheden om het onderhandelingsproces te verbeteren en te moderniseren. Na vijf jaar bereikte het onderzoeksproject van de Stichting in 1999 de eindfase. Nationale deskundigen in de vijftien lidstaten verzamelden en analyseerden overeenkomsten met een goed potentieel om gelijkheid te bevorderen. Ook het proces dat voorafging aan deze overeenkomsten werd kritisch bekeken.

In 1999 werd het eindverslag *Mainstreaming en integratie van gelijke kansen door middel van collectieve arbeidsonderhandelingen* in de Europese Unie gepubliceerd in elf talen. Dit document, dat is opgesteld in samenwerking met DG Werkgelegenheid en sociale zaken van de Europese Commissie, bevat een overzicht van de belangrijkste resultaten. Er wordt met name geprobeerd om de bevindingen van het project te relateren aan de Europese werkgelegenheidsrichtsnoeren.

De meeste activiteiten in 1999 waren erop gericht om de bevindingen te verspreiden. De bevindingen zijn gepresenteerd aan een breed publiek in Europa, met inbegrip van de deelnemers aan het congres van het EVV in Helsinki en de conferentie over „mannen en vrouwen in leidende posities” (georganiseerd door de Europese Commissie en het Franse ministerie van Buitenlandse Zaken), en aan de Europese Vereniging voor sociologie.

Werkgelegenheid en activiteiten binnen het gezin en de samenleving: een nieuw evenwicht voor vrouwen en mannen 0202

De acht landen die deelnamen aan dit onderzoek naar „nieuwe banen” op het terrein van huishoudelijke taken (Duitsland, Finland, Frankrijk, Italië, Nederland, Oostenrijk, Portugal en

het Verenigd Koninkrijk) legden de nationale verslagen voor in 1999, waarmee de eerste fase van het project werd afgesloten.

Tijdens een bijeenkomst van onderzoekers in december werd gesproken over de conclusies en aanbevelingen van de studies en de desbetreffende gevolgen voor het beleid en de structuur van het Europese samenvattende rapport. De belangrijkste bevindingen ten aanzien van nieuwe arbeidsplaatsen op het terrein van huishoudelijke taken, werknemers en arbeidsvoorwaarden, en positieve ervaringen binnen de sector voor huishoudelijke taken werden in grote lijnen weergegeven. Gelijke kansen tussen mannen en vrouwen en acties zodat werk en activiteiten binnen het gezin en de samenleving beter kunnen worden gecombineerd, maken een integraal onderdeel uit van deze studie.

Het Europese samenvattende rapport zal halverwege 2000 worden voltooid. Hierin zullen maatregelen worden geïnventariseerd waarmee de inzetbaarheid, kwaliteit van het werk en dienstverlening binnen deze sector kunnen worden verbeterd. De verslagen met achtergrondinformatie die tijdens het onderzoek werden gebruikt, werden gepubliceerd en beschikbaar gesteld aan geïnteresseerden. In deze verslagen worden de belangrijkste ontwikkelingen in het beleid van de Europese Unie uiteengezet; de wijzigende dagindeling van mannen en vrouwen bestudeerd; het potentieel behandeld voor het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen; en hiaten in de bestaande kennis vastgesteld.

Bevordering van de gelijkheid van mannen en vrouwen op het werk 0215

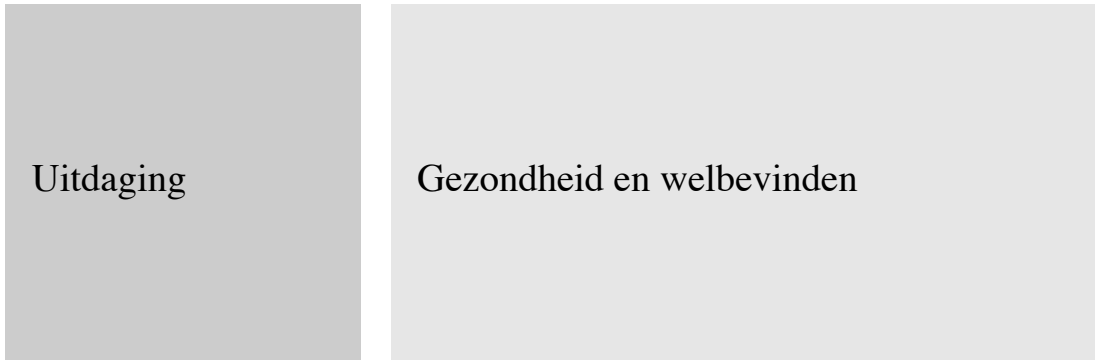
In dit project worden de bevindingen van het project met betrekking tot collectieve onderhandelingen en de resultaten van de tweede Europese enquête over de arbeidsomstandigheden uitgewerkt om te bepalen hoe in de praktijk gelijke kansen op organisatie- en bedrijfsniveau kunnen worden gestimuleerd. Bij dit project zijn zeven lidstaten van de Europese Unie betrokken: Duitsland, Finland, Frankrijk, Italië, Nederland, Spanje en het Verenigd Koninkrijk.

Daarbij wordt het gelijkekansenbeleid in ondernemingen geëvalueerd om na te gaan welk effect dit heeft op de gelijkheid van mannen en vrouwen op het werk. Voorts wordt in het kader van het onderzoek bestudeerd hoe een „gelijkheidsbarometer” kan worden ontwikkeld waarmee de gehele structuur van een bedrijf kan worden beoordeeld, zoals zorgregelingen voor kinderen, bedrijfsvoorzieningen en sfeer op het werk. Het belangrijkste gedeelte van het project wordt in 2000 uitgevoerd, wanneer zeven nationale rapporten en een samenvattend rapport zullen worden opgesteld.

Werkorganisatie en de positie van man en vrouw 0216

Volgend op het EPOC-project verrichtte de Stichting een tweede analyse van de 5800 reacties op de werkplekenenquête. De gegevens werden gerelateerd aan de verschillende vormen van directe participatie, werkorganisatie en de mogelijkheden om gelijke kansen op het werk te bevorderen. In 1999 werd een verslag gepubliceerd.

Op basis van dit rapport en deze resultaten werden besprekingen gevoerd tijdens een conferentie die in september 1999 in het kantoor van de Stichting werd gehouden. Een van de belangrijkste resultaten van deze conferentie was de erkenning dat gelijke kansen op het werk kunnen worden bevorderd via de pijler *Aanpasbaarheid*. Door middel van werkorganisatie kan een bijdrage worden geleverd aan de doelstellingen van de pijler *Gelijke kansen* van de Europese werkgelegenheidsrichtsnoeren.

Context

Tijdens de studie van de Stichting naar gezondheid en welbevinden ligt het accent op kwesties die verband houden met de levens- en arbeidsomstandigheden. Via de werkzaamheden in het kader van deze uitdaging heeft de Stichting de kwaliteit van de arbeid op de politieke agenda gekregen. Arbeidsomstandigheden hebben een wezenlijke invloed op de gezondheid en het welbevinden van de beroepsbevolking. De Stichting onderzoekt de steeds complexer wordende relatie en beoordeelt de wijzigende trends en de invloed van bedrijfshervormingen en de vergrijzende beroepsbevolking op de arbeidsomstandigheden van Europese burgers.

Omdat patronen met betrekking tot technologie, productie en werkgelegenheid voortdurend in ontwikkeling zijn, moet het Europees beleid voor gezondheid op het werk worden herzien. Beleidslijnen die zijn opgesteld voor een industriële samenleving moeten aan een postindustriële situatie worden aangepast. De Stichting inventariseert doorlopend gewijzigde arbeidsomstandigheden en onderzoekt werkorganisatie, werktijdpatronen en variabelen zoals arbeidspositie, sekse en leeftijd. Hierbij probeert de Stichting risico's en werknemersgroepen die risico lopen vast te stellen; nieuwe indicatoren waarmee trends kunnen worden gevolgd te bestuderen; en nieuwe benaderingen om risico's te voorkomen op te zetten.

In 1999 werd opdracht gegeven tot de derde Europese enquête naar arbeidsomstandigheden en deze zal in 2000 worden uitgevoerd. De gegevens over een bepaalde periode kunnen dan uiteindelijk worden vergeleken met de resultaten van de enquête van 1991-1992 en 1995-1996. Deze enquêtes leveren ook vele gegevens op voor allerlei andere projecten met betrekking tot arbeidstijd, de gelijkheid tussen mannen en vrouwen, de vergrijzende beroepsbevolking en de informatiemaatschappij.

In de Europese Unie is het aantal flexwerkers (zowel in uitzendwerk als onder contracten voor bepaalde tijd) op de arbeidsmarkt aanzienlijk toegenomen. De Stichting onderzoekt de gevolgen van dit soort arbeidsovereenkomsten en legde de nadruk op het verband tussen nieuwe arbeidsplaatsen en de kwaliteit van het werk en op de factoren waarmee rekening moet worden gehouden om tijdelijke dienstverbanden kwalitatief te verbeteren.

Het doel van het werkprogramma is om een bijdrage te leveren aan de volgende initiatieven van de Europese Unie: het sociaal actieprogramma (1998-2000) van de Europese Commissie, het communautair programma voor de gezondheid en de veiligheid op het werk (1996-2000) en de Europese werkgelegenheidsrichtsnoeren. In het kader van dit programma wordt samengewerkt met het Europees Agentschap voor de veiligheid en de gezondheid op het werk (Bilbao).

Samenvatting van de werkzaamheden voor 1999

Inventarisatie van de arbeidsomstandigheden 0156

Omdat de Stichting de arbeidsomstandigheden wilde inventariseren, ontwierp ze een representatieve, op interviews gebaseerde enquête die sinds 1990 om de vijf jaar wordt gehouden. Het onderzoek levert geharmoniseerde en oorspronkelijke gegevens op over allerlei trends op het gebied van arbeidsomstandigheden in de Europese Unie.

In 1999 werd een uitgebreide vragenlijst opgesteld voor de derde enquête. De omvang van de streekproef werd vergroot zodat ook analyses op sectoraal niveau konden worden verricht. Daarnaast werd de vragenlijst aangevuld met nieuwe kwesties en variabelen, zoals flexwerkpatronen en repetitieve werkzaamheden, die een aanzienlijke invloed op het arbeidsleven kunnen hebben.

In 1999 werden de bevindingen van de tweede enquête naar de arbeidsomstandigheden verder verspreid. Deze enquête heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het opvullen van leemtes in de kennis over arbeidsomstandigheden. Allerlei Europese instellingen maakten uitgebreid gebruik van de enquêteresultaten, zoals de Commissie, het Raadgevend Comité voor de veiligheid en de gezondheid op het werk, het Europees Verbond van Vakverenigingen (EVV), het Europese Technische Vakbonds bureau voor gezondheid en veiligheid (TVB), het Agentschap in Bilbao, de IAO en diverse nationale organisaties. Op deze wijze hebben de werkzaamheden van de Stichting het debat over de kwaliteit van het arbeidsleven gevoed en bevorderd.

Werkgelegenheidsbeleid en arbeidsomstandigheden 0203

Het onderzoek, dat in 1998 begon, bouwt voort op de resultaten van de tweede Europese enquête naar arbeidsomstandigheden. Uit de enquête bleek dat er steeds meer atypische dienstverbanden in de Europese Unie worden aangegaan en dat er een verband bestaat tussen deze vorm van werkgelegenheid en slechte arbeidsomstandigheden. In 1999 werd onderzocht welke invloed het personeelsbeleid van bedrijven heeft op arbeidsomstandigheden (in de breedste zin van het woord, waarbij zaken als gezondheid, participatie en vaardigheden aan de orde kwamen) en met name in hoeverre daarbij gebruik wordt gemaakt van verschillende vormen van zowel interne als externe flexibiliteit.

Terwijl in statistieken een verband wordt gelegd tussen atypische dienstverbanden en slechte arbeidsomstandigheden, laten kwalitatieve benaderingen juist verschillende situaties zien. Er zijn drie belangrijke conclusies getrokken: aanzienlijke vooruitgang is geboekt op het gebied van veiligheid en gezondheid op het werk, ondanks de opkomst van nieuwe uitdagingen (zoals de combinatie van lichamelijke en psychisch-sociale risico's); het gebrek aan informatie en scholing blijkt een doorslaggevende factor in het onderscheid dat gemaakt wordt tussen werknemers met een vast en tijdelijk dienstverband met betrekking tot arbeidsomstandigheden; functionele flexibiliteit (verbreding van vaardigheden, teamwork, enz.) wordt in Europese bedrijven op brede schaal toegepast, maar daarmee wordt de blootstelling aan risico's nauwelijks verminderd en een gezondheids- en veiligheidsbeleid kan hierdoor niet worden vervangen.

Derhalve moet er meer onderzoek worden verricht naar atypische dienstverbanden (zoals uitzendwerk) in elke lidstaat van de Europese Unie, waarbij de aandacht moet uitgaan naar

bijvoorbeeld de formulering van een nationale wetgeving, de organisatie/segmentatie van de arbeidsmarkt en dimensies voor collectieve onderhandelingen.

Ontwerp voor integratie 0161

Om wetgevende, culturele en historische redenen verschillen de richtsnoeren voor de tewerkstelling van gehandicapten van land tot land. Vaak worden kwesties ten aanzien van handicaps en de werkplek beschreven in zeer beperkte bewoordingen als mobiliteit en rolstoel. Het belang van deze kwesties op de werkplek omvat echter veel meer, omdat ze van wezenlijke invloed zijn op de gehele Europese economie en beroepsbevolking.

In 1999 werden door de Stichting richtsnoeren voor de integratie van gehandicapten in de werkplek gepubliceerd en verspreid op de cd-rom *Making Workplaces Accessible*. Deze cd-rom vormt een toegankelijke informatiebron met gegevens over de integratie van gehandicapten in de werkplek. Ook worden beleidsinitiatieven, strategische plannen en operationele kaders beschreven die nodig zijn om de huidige situatie te verbeteren en een positieve bijdrage te leveren aan de manier waarop een bedrijf in mensen investeert.

Uitdaging

Participatie

Context

Participatie vormt het middelpunt van wat het Europese sociale model wordt genoemd. In een snel veranderende samenleving levert de toenemende betrokkenheid van de belangrijkste sociale actoren bij het besluitvormingsproces en de beleidsuitvoering een wezenlijke bijdrage om ingrijpende economische (liberalisatie, mondialisering), technologische (informatiemaatschappij), ecologische (duurzame ontwikkeling) en sociale (stijgende welvaart versus toenemende ongelijkheid) veranderingen het hoofd te bieden. In het beleid moet een kader worden ondersteund of opgesteld voor effectieve processen van werkelijke participatie, omdat effectieve wijzigingen, duurzame ontwikkeling, aanpasbaarheid en sociale samenhang in hoge mate afhankelijk zijn van de werkelijke betrokkenheid. Als vierpartijenorganisatie, waaronder de sociale partners, speelt de Stichting een natuurlijke rol op dit specifieke beleidsterrein van de Europese Unie.

Door de combinatie van uitdagingen waarmee de Europese Unie wordt geconfronteerd, moeten verantwoordelijkheden op individueel en collectief niveau en in de overheids- en particuliere sector op andere manieren worden benaderd. Er worden nieuwe rollen ontwikkeld voor bijvoorbeeld de sociale partners, vrijwilligersorganisaties en overheidsinstellingen en nieuwe vormen van solidariteit monden uit in nieuwe partnerschappen tussen alle relevante actoren op de economische, ecologische en sociale beleidsterreinen.

De Europese Unie heeft een antwoord gevonden op deze uitdagingen door de Europese sociale dialoog te versterken en opnieuw vorm te geven; door de dialoog tussen burgers van de grond te krijgen en te ondersteunen via Europese forums voor het sociale beleid; door de structuurfondsen te herzien om de betrokkenheid van lokale gemeenschapsinitiatieven en actoren te bevorderen; en systematisch een corporatisme op Europees niveau te ontwikkelen in de vorm van bijvoorbeeld diverse organisaties van de sociale partners die op Europees niveau worden erkend, en andere niet-gouvernementele organisaties en coalities (NGO's) op het gebied van het sociale beleid en het milieu- en werkgelegenheidsbeleid in Europa.

Effectievere participatie is ook een eerste vereiste voor een actieve, democratische samenleving. Met dit belangrijke instrument kunnen economische prestaties en het concurrentievermogen worden verbeterd zonder gelijkheid, sociale solidariteit, gelijke kansen, duurzame ontwikkeling en kwaliteit van het arbeidsleven uit het oog te verliezen. In het benodigde beleid ten aanzien van de ingrijpende sociale en structurele wijzigingen waarvoor de Europese Unie zich geplaatst ziet en de daarmee samenhangende keuzen, moeten niet alleen bestaande participatiemechanismen effectiever worden uitgevoerd, maar ook nieuwe structuren, procedures en processen worden ontwikkeld om andere belangrijke partijen te betrekken. Een bijzondere uitdaging vormt de wijze waarop de burgers en werknemers beter kunnen worden betrokken, verantwoordelijkheid, doorzichtigheid en democratie kunnen worden vergroot en effectievere oplossingen kunnen worden ontwikkeld die sneller kunnen worden uitgevoerd.

Een van de basisprincipes van het stedelijk beleid in de Europese Unie en, meer in het algemeen, van de hervormde structuurfondsen is de betrokkenheid van lokale gemeenschappen. In het kader van de sociale samenhang werd onderzocht hoe burgers omgaan met sociale veranderingen, als kostverdieners binnen het gezin of als actieve leden van lokale gemeenschapsorganisaties. Een van de meest praktische doelstellingen van het recent gepubliceerde *Handbook for Good Practice* van de Stichting is om de betrokkenheid van lokale gemeenschappen beter in kaart te brengen voor beleidsmakers, financiers en sociale partners die bij lokale ontwikkeling zijn betrokken en om aan te tonen hoe betrokkenheid van de Gemeenschap kan worden ingepast in beleidsplannen voor lokale ontwikkeling. In 1999 werden verslagen over de werkzaamheden met betrekking tot de betrokkenheid van burgers en lokale partnerschappen verder verspreid.

Samenvatting van de werkzaamheden voor 1999

Europese lexicons en databank van het arbeidsrecht en de arbeidsverhoudingen 0118

Tot 1999 heeft de Stichting twaalf afleveringen in de internationale reeks gepubliceerd. De dertiende aflevering voor Oostenrijk werd in december 1999 voltooid en zal begin 2000 worden gepubliceerd. De veertiende aflevering over Zweden wordt op dit moment vertaald en geredigeerd. Daarnaast publiceerde de Stichting in de zomer van 1999 een overzicht van soorten arbeidsverhoudingen in acht lidstaten van de Europese Unie. Een tweede deel zal eind 2000 worden gepubliceerd. Daarnaast beheert de Stichting een on-linedatabank (EMIRE), die op dit moment wordt bijgewerkt. Deze databank zal worden geïntegreerd in de website van de Stichting.

Informatie en raadpleging in Europese multinationale ondernemingen 0116

In november 1999 publiceerde de Stichting op de website een verzameling van meer dan 230 overeenkomsten van Europese ondernemingsraden (EOR) die zijn gebaseerd op artikel 13 of artikel 6 van de richtlijn inzake EOR. De overeenkomsten zijn beschikbaar in maximaal vijf talen. Volgens de huidige planning zullen er in het voorjaar van 2000 meer dan 400 overeenkomsten in deze elektronische opmaak zijn gepubliceerd.

De Stichting lichtte de analyse van deze overeenkomsten en de praktijk van de Europese ondernemingsraden toe tijdens een grote conferentie die in april 1999 voor en met de sociale partners te Brussel werd gehouden. In september werden de resultaten gepresenteerd aan de grootste Ierse vakbond, SIPTU, tijdens een bijeenkomst die door de Stichting in Dublin werd georganiseerd.

Sociale implicaties van de EMU 0200

In 1999 traden elf lidstaten van de Europese Unie toe tot de Economische en Monetaire Unie (EMU) teneinde in 2002 een gezamenlijke markt met één munt (euro) te vormen. Deze ingrijpende economische transformatie zal hoogstwaarschijnlijk aanzienlijke gevolgen hebben voor de levens- en arbeidsomstandigheden in de elf betrokken lidstaten. Dit onderzoek is erop gericht om meer inzicht te krijgen in de invloed van dergelijke wijzigingen op arbeidsverhoudingen, werkgelegenheid en arbeidsomstandigheden op Europees, nationaal, sectoraal en bedrijfsniveau.

In 1999 werd een analyse op bedrijfsniveau verricht naar het gevolg van de EMU voor arbeidsomstandigheden, lonen, werkorganisatie, personeelsbeleid en werkgelegenheid. Er werden casestudies verricht in de bank-, transport- en metaalsector in zes landen, te weten Duitsland, Finland, Frankrijk, Nederland, Spanje en het Verenigd Koninkrijk.

Europese waarnemingspost arbeidsverhoudingen (EIRO) 0188

EIRO is een project waarbij gegevens en analyses op een doorlopende basis worden verzameld, opgeslagen en verspreid. Daarnaast worden regelmatig vergelijkende studies verricht naar specifieke onderwerpen.

In 1999 werd het jaaroverzicht van EIRO alsmede zes uitgaven van *EIRObserver* gepubliceerd met vergelijkende bijlagen over: privatisering en arbeidsverhoudingen; de uitvoering van de richtlijn inzake ter beschikking gestelde werknemers; de „europeanisering” van collectieve onderhandelingen; arbeidsverhoudingen in KMO's; telewerkers; en uitzendwerk in Europa.

EIROonline, de on-linedatabank, is het belangrijkste product van EIRO, hetgeen blijkt uit het snel stijgende aantal bezoekers en gebruiksregistraties.

Aard en de omvang van financiële participatie in de EU 0218

Vanuit een vergelijkend perspectief op Europees niveau is weinig bekend over de aard, de omvang en de economische en sociale gevolgen van financiële participatie en het effect hiervan op andere vormen van werknemersparticipatie. Dit project bouwt voort op gegevens op nationaal niveau uit de verslagen Pepper I en Pepper II en werd ontwikkeld in nauwe samenwerking met DG Werkgelegenheid en sociale zaken.

In 1999 werden twee verslagen voltooid. Het eerste verslag richtte zich op de verspreiding van financiële participatie en de relatie met andere vormen van representatieve participatie, arbeidsverhoudingen op de werkplek en verschillende soorten directe participatie. Door middel van de analyse van allerlei variabelen werd onderzoek verricht naar het verschil in gebruik van financiële participatie in elf lidstaten. In het tweede verslag wordt een allesomvattend analytisch kader voor financiële participatie geformuleerd.

In 1999 organiseerde de Stichting een internationale workshop in samenwerking met Nijmegen Business School om te inventariseren op welke punten de kennis over financiële participatie tekortschoot in de Europese Unie en waarop toekomstig onderzoek zich zou moeten richten. Dit leidde tot de voorbereiding van een nieuwe studie in veertien lidstaten. Een tweede conferentie over financiële participatie werd georganiseerd in Ierland in samenwerking met EVV, SIPTU en de Europese Commissie.

Context

Zowel in recente mededelingen van de Commissie betreffende de modernisering van de sociale zekerheid en richtsnoeren voor het werkgelegenheidsbeleid als in het Verdrag van Amsterdam, Agenda 2000 en het huidige sociaal actieprogramma van de Commissie wordt veel aandacht besteed aan het versterken van de sociale samenhang.

Door middel van de desbetreffende werkzaamheden van de Stichting is geprobeerd om effectieve en praktische strategieën te inventariseren waarmee uitsluiting kan worden bestreden. Daarbij wordt beoogd om lering te trekken uit succesvolle, vernieuwende acties en deze ervaringen meer te betrekken bij de uitvoering van een gelijkheidsbeleid op terreinen als werkgelegenheid, sociale zekerheid, gezondheid en onderwijs.

De rol van de verschillende partijen die zijn betrokken bij beleidsontwikkeling, -uitvoering en -evaluatie neemt daarbij een centrale plaats in. Het programma richt zich met name op de rol van kansarme groeperingen (zowel gebruikers van publieke diensten als burgers) en hun interactie met de overheid en dienstverleners. Ook heeft de Stichting onderzocht welke bijdrage de sociale partners leveren aan de ontwikkeling van succesvolle sociale systemen (van integratie tot werkgelegenheid en sociale zekerheid) en initiatieven om uitsluiting op een lokaler niveau te bestrijden, zowel op de werkplek als in de gemeenschap.

Een van de meest praktische doelstellingen van het recent gepubliceerde *Handbook for Good Practice* van de Stichting is om de betrokkenheid van lokale gemeenschappen beter in kaart te brengen voor beleidsmakers, financiers en sociale partners die bij lokale ontwikkeling zijn betrokken en om aan te tonen hoe betrokkenheid van de Gemeenschap kan worden ingepast in beleidsplannen voor lokale ontwikkeling. In 1999 werden verslagen over de werkzaamheden met betrekking tot de betrokkenheid van burgers en lokale partnerschappen verder verspreid.

In 1999 werden de resultaten uitgewerkt van een onderzoek naar maatregelen waarmee werknemers op de arbeidsmarkt kunnen worden gehouden of de mogelijkheid hebben om opnieuw toe te treden. Er werden handleidingen met goede praktijken gepubliceerd die waren

gebaseerd op de ervaringen met het project over arbeidsbemiddeling en voorlichting bij de beroepskeuze (Eurocounsel) en de bestrijding van leeftijdsbarrières op de arbeidsmarkt. Deze werden in vijf talen vertaald, waaronder Fins, en overal verspreid tijdens het Finse voorzitterschap van de EU-Raad. Er werd toestemming verleend om deze handleidingen met goede praktijken bij Eurocounsel te gebruiken voor een schriftelijke cursus over de mogelijkheden tot begeleiding in het kader van Leonardo. In samenwerking met ministeries op regeringsniveau, pensioenfondsen en instellingen voor de sociale zekerheid in Finland werd de conferentie „Activerende strategieën voor een vergrijzende beroepsbevolking” georganiseerd. Het verslag van deze conferentie werd gepresenteerd tijdens de conferentie over vergrijzing die door de Commissie werd georganiseerd als bijdrage aan het Jaar van een samenleving voor alle leeftijden van de Verenigde Naties.

Omdat tijdens alle projecten ter bevordering van de sociale samenhang de positie van man en vrouw een rol speelt, wordt ook onderzoek verricht op het gebied van gelijke kansen. De werkzaamheden met betrekking tot arbeidskansen en grotere participatie sluiten overeenkomstig direct aan bij de overeenkomstige uitdagingen in het werkprogramma van de Stichting. Via deze projecten wordt nog steeds gestreefd naar een meer geïntegreerde benadering van levens- en arbeidsomstandigheden, kwaliteit van het arbeidsleven en kwaliteit van het leven buiten het werk. De combinatie van werk en vrije tijd of gezinsleven blijft een belangrijk onderwerp en kwam ter sprake tijdens seminars, in een publicatie van het netwerk Gezin en werk van de Commissie en in bijdragen aan Eurolink Age, een initiatief met betrekking tot werk en gezinsleven.

De werkzaamheden van de Stichting werden breed verspreid. Zo zijn acht van de tien landenstudies over lokale partnerschappen inmiddels in boekvorm gepubliceerd in de desbetreffende landen. Resultaten van het onderzoek naar leeftijdsbarrières werden gebruikt door een onderzoekscommissie van de Duitse Bondsdag die zich boog over de gevolgen van demografische wijzigingen, en door het federale ministerie van Onderwijs en Onderzoek in het „Verslag voor de toekomst”. Deze studie leverde een bijdrage aan het initiatiefadvies van het Comité van de Regio’s waarmee het Internationale Jaar voor alle leeftijden werd gemarkeerd. Het project voor leeftijdsmanagement in bedrijven werd gepresenteerd aan het werkgeversforum met betrekking tot vergrijzing in het Verenigd Koninkrijk en de Europese Vereniging van personeelsmanagers. Het verslag over het verband tussen welzijn en werk werd gebruikt tijdens vakbondstrainingen in het Verenigd Koninkrijk en Ierland.

In het werkprogramma voor 1999 lag het accent op de heroriëntatie ten aanzien van sociale zekerheid van de instellingen voor de sociale zekerheid. Er bestaat echter een sterke relatie met kwesties die aan de arbeidsmarkt zijn gerelateerd, hetgeen duidelijk tot uitdrukking komt in nieuwe aspecten van de Europese werkgelegenheidsrichtsnoeren voor 2000: de preventieve benadering, de overgang van passieve naar actieve werkgelegenheidsmaatregelen en het actieve vergrijzingsbeleid waarbij ernaar wordt gestreefd om oudere werknemers langer in het arbeidsproces te houden.

Samenvatting van de werkzaamheden voor 1999

Geïntegreerde benaderingen van activerend beleid op het gebied van de sociale voorzieningen en de werkgelegenheid 0194

De werkzaamheden in het kader van dit onderzoeksproject richten zich met name op de coördinatie van activerend beleid op het gebied van sociale voorzieningen en werkgelegenheid. Daarbij wordt gekeken naar de ervaringen van het gedeelte van de beroepsbevolking dat een uitkering of minimuminkomen geniet. Deze groep wordt steeds vaker blootgesteld aan

activerende maatregelen en de inspanningen van diensten voor werkgelegenheid en sociale zekerheid, zoals arbeidsbureaus en uitkeringsinstanties. Vaak wordt door diensten ook ondersteuning geboden onder meer op het gebied van huisvesting, onderwijs en gezondheid.

Onderzoekers uit de elf deelnemende landen (België, Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Ierland, Italië, Nederland, Portugal, Spanje en het Verenigd Koninkrijk) kwamen voor het eerst samen in december. Het onderzoek beoogt praktisch te zijn en gericht op het vinden van oplossingen voor problemen. Daarbij zal worden bestudeerd hoe beleid en dienstverlening op alle niveaus kunnen worden gepland, uitgevoerd, gecontroleerd en geëvalueerd en er zal worden gezocht naar mechanismen waarmee activerende maatregelen effectief kunnen worden gecoördineerd alsmede de invloed van deze mechanismen op groepen cliënten.

De hoofdlijnen van het project werden toegelicht tijdens een bijeenkomst van Exspro (sociale uitsluiting en sociale zekerheid), een onderzoeksprogramma dat wordt gefinancierd in het kader van gericht sociaal-economisch onderzoek en zich richt op maatregelen met betrekking tot sociale uitsluiting en sociale zekerheid. Deze bijeenkomst vond plaats tijdens een conferentie over de financiering van sociale zekerheid, die in november 1999 tijdens het Finse voorzitterschap werd georganiseerd.

In de eerste helft van 2000 zullen de nationale verslagen worden afgerond en op basis hiervan zal in het najaar het Europese samenvattende verslag worden opgesteld. Ook is het de bedoeling om een vergelijkende brochure samen te stellen over programma's die zijn gericht op werknemers met een minimuminkomen.

Publieke diensten op sociaal gebied: kwaliteit van de arbeid en de dienstverlening 0209

Een grotere betrokkenheid van de gebruikers en maatregelen waarmee diensten beter kunnen worden geïntegreerd en gecoördineerd zonder dat dit ten koste van de kwaliteit gaat vormen de hoekstenen van recente ontwikkelingen in publieke diensten op sociaal gebied. Tijdens het huidige onderzoek wordt met name bestudeerd hoe de resultaten van deze ontwikkelingen van invloed zijn op de arbeidsomstandigheden van medewerkers en op de kwaliteit van dienstverlening. De aandacht gaat met name uit naar wijzigingen in publieke diensten op sociaal gebied om te voldoen aan de behoeften van drie groepen cliënten: alleenstaande senioren, jonge werkzoekenden en volwassenen met een geestelijke aandoening of handicap.

In 1999 werden nationale verslagen voor de tien deelnemende landen voltooid. Daarnaast werd aanvullend onderzoek verricht in de vijf overige lidstaten om belangrijke wijzigingen en beleidsmatige vernieuwingen in de publieke diensten op sociaal gebied te analyseren. De studies concentreren zich vooral op hervormings- en moderniseringsinitiatieven en de daarmee samenhangende gevolgen voor de werkgelegenheid. Daarbij wordt gekeken naar het effect op arbeidsomstandigheden en prestaties van de diensten, maar er worden ook interviews afgenomen om de resultaten te kunnen beoordelen vanuit het gezichtspunt van de belangrijkste betrokkenen: beleidsmakers, medewerkers en de opkomende gebruikersnetwerken in Europa. In het Europese samenvattende verslag dat op deze studie is gebaseerd werd eerst begonnen met een overzicht van de belangrijkste Europese beleidsterreinen, te weten sociale zekerheid, werkgelegenheid, gelijke kansen en sociale uitsluiting. Voorbeelden van goede praktijken en gedetailleerde casestudies die op nationaal niveau zijn verricht, leverden belangrijke gegevens op.

Op basis van de voorlopige onderzoeksresultaten werd een bijeenkomst van Europese deskundigen georganiseerd door het Duitse Agentschap voor welzijn in de overheids- en particuliere sector, „Gebruikers van sociale diensten: van cliënten naar klanten”. Deze bijeenkomst vond in september te Frankfurt plaats. Enkele resultaten werden toegelicht tijdens het Europese congres over gerontologie.

Uitdaging

Duurzame ontwikkeling

Context

Het werkprogramma van de Stichting op dit terrein is gediversifieerd zodat het brede concept „duurzame ontwikkeling” beter kan worden omvat. Dit blijkt uit de drie onderwerpen die ten grondslag liggen aan drie lopende projecten in het huidige vierjarenprogramma: benaderingen van duurzame ontwerpen en nieuwe manieren om de duurzaamheidsboodschap te verspreiden, economische en fiscale prikkels om de arbeids- en externe omgeving te verbeteren alsmede beroepsopleiding en scholing voor milieubeheer.

Tegelijkertijd heeft duurzame ontwikkeling tijdens de afgelopen tien jaar een steeds hogere prioriteit gekregen, zowel wereldwijd als op Europees en nationaal niveau. Dit blijkt duidelijk uit het Verdrag betreffende de Europese Unie (Maastricht, 1992) en het Verdrag van Amsterdam (1997), waarin het realiseren van duurzame ontwikkeling wordt beschouwd als een van de hoofddoelstellingen van de Europese Unie. Volgens het Verdrag van Amsterdam moeten overwegingen ten aanzien van het milieu worden geïntegreerd in de formulering en uitvoering van alle beleid en activiteiten van de Unie op economisch en sociaal terrein. Deze verplichting werd in de tweede helft van 1999 uitgebreid geanalyseerd en besproken tijdens het Finse voorzitterschap.

De Stichting hanteert een selectieve benadering, waarbij ze zich richt op terreinen waar ze op grond van haar structuur en nauwe betrekkingen met de sociale partners en regeringen een belangrijke bijdrage kan leveren aan beleid dat op duurzame ontwikkeling is gericht.

Om deze redenen werden duurzame productie- en consumptiepatronen aangewezen als voornaamste aandachtsgebied voor de desbetreffende werkzaamheden van de Stichting binnen het vierjarenprogramma voor 1997-2000. Meer in het bijzonder de werkzaamheden gericht op bewustmaking en gedragsveranderingen, het effect van nieuwe hulpmiddelen en acties in specifieke sectoren en de ontwikkeling van een gezamenlijke verantwoordelijkheid en participatie van de belangrijkste actoren inzake beleid en maatregelen ter implementatie van duurzame ontwikkeling.

Economische en fiscale instrumenten als middel om het milieu beter te kunnen beschermen worden steeds populairder als beleidsalternatief in plaats van de traditionele regelgeving. In de afgelopen jaren hebben veel overheden milieubelastingen ingevoerd in allerlei sectoren. Nieuwe vaardigheden en kwalificaties worden in toenemende mate gezien als een *sine qua non* voor het scheppen van werkgelegenheid en duurzame ontwikkeling. Derhalve is het logisch dat onderwijs en scholing met betrekking tot milieu en duurzame ontwikkeling een van de vijf prioritaire terreinen zijn geworden na de evaluatie van het vijfde beleidsplan en actieprogramma van de Europese Unie op het gebied van milieu.

Samenvatting van de werkzaamheden voor 1999

Ontwerp voor duurzame ontwikkeling 0204

In 1999 werd het verslag *Design for Sustainable Development: Practical Examples of SMEs* gepubliceerd, waarin de situatie van kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's) in Europa werd beoordeeld in het licht van duurzame ontwikkeling. Er werd geprobeerd om te achterhalen waarom nieuwe ideeën en praktijken relatief langzaam door KMO's worden overgenomen. In het verslag worden de desbetreffende beleidskwesties uiteengezet en wordt beschreven welke initiatieven in de Europese Unie zijn ontplooid om KMO's bewust te maken van duurzame productie en consumptie. Er werden vijftientig voorbeelden aangehaald van duurzame ontwikkeling in KMO's wereldwijd.

Ook wordt nog steeds onderzoek verricht op andere terreinen naar bijvoorbeeld recycleerbare producten (met name niet voor de voeding bestemde landbouwproducten als hennep en vlas), de gezondheid van werknemers in duurzame productie en diensten en de beschikbaarheid van ondersteuningssystemen voor KMO's en zeer kleine ondernemingen. Verslagen van deze drie gebieden zijn voltooid in 1999.

In het boekje *Sustainable Development: Practical Initiatives for Policy Makers and the Social Partners* werden alle initiatieven van de Stichting via de diverse media vermeld en omschreven (gedrukte publicaties, softwareprogramma's, on-line-indexen en elektronische publicaties). Tijdens deze initiatieven werd geprobeerd om de vereisten voor duurzame productie te benaderen vanuit het oogpunt van de sociale partners.

In 1999 werden vier nieuwe database-gestuurde indexen toegevoegd aan het onderdeel SD Online (susdev.eurofond.ie) van de website van de Stichting. Deze bevatten een uitgebreide versie van een index met netwerken voor duurzame ontwikkeling alsmede een index over conferenties, een databank met instrumenten voor duurzame ontwikkeling en een index met beschikbare beroepsopleidingen en opleidingsprogramma's die op duurzame ontwikkeling zijn gericht. Omdat Internet wordt benut als dynamisch informatiemedium, worden de on-line-indexen regelmatig bijgewerkt en uitgebreid met interactieve interfaces waarmee bezoekers zich kunnen registreren en aanvragen kunnen indienen.

De brochure *Sustainable Development Online* werd gepubliceerd en verspreid en vormde een spil in de publiciteitscampagne rond nieuwe webinitiatieven voor dit onderdeel.

Economische en fiscale instrumenten ten behoeve van duurzame ontwikkeling 0205

Op dit terrein richt de Stichting zich met name op de mogelijkheden om prikkels voor verbetering van gezondheid en veiligheid op het werk (de arbeidsomgeving) en de externe omgeving te integreren. Begin 1999 werd *Economic Instruments for Sustainable Development: Improving the External and Working Environments (Part 1)* gepubliceerd. In deze publicatie

wordt gekeken naar de verbanden tussen de twee gebieden en onderzocht hoe deze elkaar kunnen ondersteunen en aanvullen door middel van beleidsmaatregelen. Dit verkennende onderzoek vormt een samenvatting van bestaande, op economische prikkels gerichte benaderingen en mogelijke toekomstige ontwikkelingen en biedt een kader voor nader onderzoek naar de gevolgen hiervan op de werkgelegenheid. De studie richt zich op ervaringen die in Duitsland en Ierland zijn opgedaan.

Het follow-upverslag *Economic Instruments for Sustainable Development: Improving the External and Working Environment (Part 2)* werd eind 1999 gepubliceerd en hierin werd het onderzoek uitgebreid met acht casestudies in vier belangrijke lidstaten: Denemarken, Frankrijk, Italië en Portugal.

Beroepsopleiding ten behoeve van duurzame ontwikkeling in verband met het MKB 0206

Dit project richt zich met name op de specifieke behoeften van kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's) ten aanzien van beroepsopleiding, omdat is vastgesteld dat er bepaalde behoeften bestaan in kleine bedrijven waaraan op dit moment niet wordt voldaan. Bestaande opleidingsstructuren, instellingen en curricula worden bekeken, de huidige maatregelen worden beoordeeld en trends op lokaal/regionaal, nationaal en Europees niveau worden geïnventariseerd. Voorts legt het onderzoek zich toe op praktische mogelijkheden voor nieuwe maatregelen en initiatieven, zoals de vraag hoe het huidige opleidingsaanbod toegankelijker kan worden gemaakt voor KMO's.

Nadat nationale studies in Denemarken, Nederland, het Verenigd Koninkrijk en Zweden in 1998 werden voltooid, werden in 1999 nieuwe nationale studies verricht en voltooid in België, Duitsland en Frankrijk. Daarnaast werd begonnen met een laatste serie nationale studies met betrekking tot Italië en Spanje.

Training in Environmental Management: Industry and Sustainability werd in 1999 gepubliceerd. In dit samenvattende verslag, dat werd gebaseerd op een eerder onderzoek van de Stichting naar het milieu- en personeelsbeleid van organisaties, werd geprobeerd om de behoefte aan onderwijs en opleiding van categorieën uit respectievelijk het middel- en lager management en werknemers te inventariseren.

Europese conferentie over de rol van de sociale partners op het terrein van de duurzame ontwikkeling 0213

Na uitgebreide voorbereidende werkzaamheden in 1998 organiseerde de Stichting in februari 1999 een tweedaagse Europese conferentie over de rol van de sociale partners op het terrein van de duurzame ontwikkeling. Meer dan vijftig onderzoekers en vertegenwoordigers van de sociale partners namen deel aan presentaties, debatten en discussies. Tijdens de conferentie werd de rol van de sociale partners op het terrein van de duurzame ontwikkeling gedefinieerd en aan de deelnemers gevraagd welke werkzaamheden van de Stichting op dit terrein volgens hen de hoogste prioriteit dienden te krijgen, met het oog op het feit dat het vijfde beleidsplan en actieprogramma van de Europese Unie op het gebied van milieu moet worden geëvalueerd en het vierjarenprogramma van de Stichting vóór eind 2000 moet worden herzien.

Er werd een samenvatting gepubliceerd van de belangrijkste aanbevelingen die tijdens de conferentie werden gedaan. Tegelijkertijd met de gedrukte versie verscheen in de zomer van 1999 de on-lineversie van het eindverslag van de conferentie met samenvattingen van alle presentaties en de hiermee samenhangende discussies in werkgroepen.

Uitdaging

Programma voor coördinatie,
uitwisseling en informatie/verspreiding

Context

Een van de belangrijkste taken van de Stichting is het verstrekken van informatie over haar werkzaamheden aan de voornaamste doelgroepen, zoals beleidsmakers, de sociale partners en deskundigen uit de praktijk, en aan bredere doelgroepen, onder wie onderzoekers en het algemene publiek. De Stichting, die met name is opgericht om kennis te vergroten en verspreiden, is zich bijzonder bewust van de verplichting om dit doel te verwezenlijken via haar informatiebeleid. Bijzonderheden over de informatieactiviteiten voor 1999 zijn opgenomen in de bijlagen bij dit verslag. Een algemeen overzicht wordt hieronder gegeven.

In 1999 werden de mogelijkheden van de Stichting om informatie effectief te verwerken en te verstrekken aanzienlijk uitgebreid dankzij de voortdurende ontwikkeling van elektronische publicatiesystemen en de coördinatie van de verspreidingsprocessen. Deze ontwikkelingen werden afgerond met voorbereidingen voor een „resourcedatabank” waarin alle onderzoeksresultaten van de Stichting zullen worden opgeslagen. Daardoor kunnen deze gegevens later gemakkelijker worden opgehaald of in multimediapublicaties worden gebruikt.

De Stichting kiest voor een proactieve benadering tijdens de communicatie met Europese instellingen, beleidsmakers en de sociale partners. Tijdens conferenties van het Duitse en Finse voorzitterschap in 1999 bracht de Stichting haar werkzaamheden onder de aandacht en organiseerde persconferenties en informele informatiebijeenkomsten. Ze organiseerde een aantal perscampagnes in samenwerking met de Europese Commissie om de studie van EPOC (directe werknemersparticipatie bij organisatorische wijzigingen) naar participatie, onderzoek naar arbeidsomstandigheden en vergrijzing, en eerdere bevindingen van de enquête opties voor de toekomst op het terrein van de werkgelegenheid te presenteren. Het gehele jaar door werden geselecteerde projecten en publicaties onder de aandacht gebracht in tijdschriften en kranten in de hele EU.

Op dit moment worden procedures voor kwaliteitsbeheer verder ontwikkeld binnen de Stichting, met name met betrekking tot technische contracten voor bijvoorbeeld webservices en

elektronische publicaties. In de Stichting zijn deze procedures geïntegreerd in een proefproject rond kwaliteitsbeheer met betrekking tot contracten die de onderzoeks-, informatie- en IT-afdelingen van de Stichting hebben gesloten.

Samenvatting van de werkzaamheden voor 1999

Informatievoorzieningen en -systemen 0169

Informatiecentrum/bibliotheekvoorzieningen

De Stichting beschikt over een omvangrijke en op professionele wijze beheerde informatieverzameling die betrekking heeft op de terreinen waarop de Stichting zich heeft gespecialiseerd. De medewerkers behandelen een toenemend aantal verzoeken om inlichtingen van externe gebruikers en maken hierbij uitgebreid gebruik van elektronische informatiebronnen en geautomatiseerde systemen. Door de website van de Stichting is de aard van de aanvragen gewijzigd, die nu meer op onderzoek zijn gericht. In 1999 werden ongeveer 5 000 verzoeken om inlichtingen behandeld en het personeel stroomlijnde het proces van deze vormen van dienstverlening. Bovendien ontwikkelde de Stichting een Internet-bibliotheek als resource voor medewerkers, teneinde begeleide toegang tot de Internet-informatie te verschaffen.

Internet-sites van de Stichting

De website van de Stichting, www.eurofound.ie, werd in juni 1998 officieel in gebruik genomen en is een belangrijke primaire informatiebron over de Stichting, haar werk en publicaties. De meeste informatie is on line beschikbaar in het Engels en Frans en vele publicaties kunnen gratis worden gedownload in maximaal elf talen. Er wordt steeds meer gebruik gemaakt van de website. Op dit moment wordt de site ongeveer 10 000 maal per maand geraadpleegd, tegen 3 500 maal eind 1998. Dankzij nieuwe functies kunnen bezoekers on-linepublicaties aanvragen en zich registreren, zodat meer informatie over de gebruikers kan worden verkregen.

Binnen de algemene website zijn enkele onderliggende sites ontwikkeld, met name: *Working Conditions Online* (www.eurofound.ie/themes/health/workingcond.html) voor het verspreiden van gegevens over de tweede Europese enquête over arbeidsvoorwaarden; *Sustainable Development Online* (www.eurofound.ie/themes/sustainability/sdonline.html) als informatiebron voor initiatieven van de Stichting en andere instellingen ten aanzien van duurzame ontwikkeling; en *European Work Councils Agreements Online* (www.eurofound.ie/ewc.html).

De databank "Resource"

Dit project is erop gericht om een infrastructuur te ontwikkelen die de Stichting in staat zal stellen om de onderzoeksgegevens optimaal te gebruiken met behulp van speciale voorzieningen, zoals relevante informatie ophalen als antwoord op vragen naar bepaalde onderwerpen; publiceren op verzoek; bestanden maken die kunnen worden geladen via het intranet of soortgelijke interne informatiesystemen van de instellingen van de Europese Unie, de sociale partners en overheidsinstellingen; en samenvattingen of documenten aanbieden aan het algemene publiek via het Internet.

In 1999 werd veel werk verricht om de systeemvereisten te definiëren en de interne processen en werkstromen te analyseren als voorbereiding op de implementatie van een elektronische gegevensdictionaire en een elektronisch publicatiesysteem.

Meertalig programma van publicaties/elektronische publicaties 0173

In het kader van dit programma wordt nauw samengewerkt met de uitgeverij van de Stichting, het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen (OPOCE), om de onderzoeksresultaten te beheren en publiceren in drukvorm en elektronische opmaak. In totaal werden 92 titels gepubliceerd in 1999. Deze zijn vermeld in bijlage 7 en gegroepeerd per

uitdaging waarop ze betrekking hebben. In 1999 werd het publicatieprogramma voor het EPOC-project en het project betreffende gelijke kansen en collectieve onderhandelingen in de Europese Unie afgerond. In andere projecten wordt de laatste hand gelegd aan het eindresultaat voor 2000. Uit de omvang van het publicatieprogramma voor 1999 blijkt dat zorgvuldig beslissingen zijn genomen over wat moet worden gepubliceerd in welke opmaak en dat er steeds meer nadruk is gelegd op de kwaliteit van het redigeren en presenteren van de documenten. Bovendien wordt de informatie steeds beter afgestemd op de behoefte van de doelgroepen van de Stichting.

De briefings (of samenvattingen) van vier tot acht pagina's zijn nu het meest gebruikte middel om de belangrijkste bevindingen en politieke aanbevelingen te verspreiden. Er wordt geen aparte briefing voor elk rapport opgesteld, maar deze worden verzameld onder een thematische noemer. Deze publicaties worden vertaald naar alle officiële talen van de Europese Unie en kunnen worden gedownload vanaf de website van de Stichting. De Europese samenvattende verslagen worden in verschillende taalcombinaties opgesteld, zodat de belangrijkste doelgroepen effectief kunnen worden bereikt.

Gezamenlijke publicaties en licentieovereenkomsten met commerciële uitgevers en onderzoeksinstituten in heel Europa spelen nog steeds een belangrijke rol in het informatiebeleid. In 1999 werden samen met Sweet & Maxwell en Kluwer Law International publicaties verzorgd. Op basis van zeventien licentieovereenkomsten met uitgeverijen in negen verschillende landen kon informatie beter de nationale doelgroepen bereiken.

Een aantal publicaties van de Stichting zijn verkrijgbaar via het netwerk van het verkoopagenten van het OPOCE en in 1999 werden 1 997 exemplaren verkocht. Op de website van de Stichting werd een on-linebestelsysteem geïmplementeerd dat in verbinding staat met de verkoopagenten. Via de catalogus met publicaties op de website hebben gebruikers direct toegang tot gratis publicaties die in de meeste gevallen direct kunnen worden gedownload. Op het terrein van off line elektronische publicaties werden drie cd-rom's samengesteld. Een van de cd-rom's met de volledige tekst van alle publicaties die in 1998/1999 werden uitgegeven, werd speciaal voor de Europese documentatiecentra gemaakt (een netwerk van ongeveer 800 bibliotheken waar alle publicaties van het OPOCE kunnen worden ingezien).

Promotie en PR 0180

***Communiqué* – nieuwsbrief van de Stichting**

De nieuwsbrief van de Stichting, *Communiqué*, verscheen tien keer in 1999. In de artikelen kwamen nieuwsberichten, interviews en verslagen over de werkzaamheden van de Stichting en bijdragen aan evenementen aan de orde. De doelgroep van de Stichting werd geïnformeerd over lopende werkzaamheden, interessegebieden en verdere onderzoeksprojecten.

Persactiviteiten

In 1999 werden de werkzaamheden in het kader van elke uitdaging beschreven in de Europese pers. Bepaalde projecten kregen uitgebreide aandacht, zoals: de enquête opties voor de toekomst op het terrein van de werkgelegenheid, EPOC, inventarisatie van de arbeidsomstandigheden, Europese ondernemingsraden en de vergrijzende beroepsbevolking.

Tijdens persconferenties in Duitsland, Finland en Zweden werden de eerste bevindingen van de enquête opties voor de toekomst op het terrein van de werkgelegenheid toegelicht. De enquête werd ook onder de aandacht gebracht tijdens perscampagnes in België, Griekenland, Italië en Oostenrijk. Het EPOC-project werd ook aangewezen voor publiciteit in de pers en werd dan ook uitgebreid behandeld in Duitsland, Griekenland, Ierland, Italië, Nederland en het Verenigd Koninkrijk. De introductie van de website van de Europese Ondernemingsraad kreeg aandacht in Duitsland, Ierland, Nederland en het Verenigd Koninkrijk. Regelmatig werd verwezen naar de bevindingen van de tweede Europese enquête over arbeidsomstandigheden. In het kader van een

ander aandachtspunt werden relaties gelegd met Europese organisaties om in de toekomst gezamenlijk de werkzaamheden en het profiel van de Stichting via persactiviteiten onder de aandacht te brengen.

Verspreiding

Onder verschillende belangengroepen werden onderzoekspublicaties verspreid op basis van adressenbestanden die in het databasemailingsysteem zijn geïntegreerd. Dit systeem werd enkele jaren geleden door OPOCE ontwikkeld. Deze lijst met ongeveer 17 000 adressen wordt beheerd door medewerkers van de Stichting en moet voortdurend worden bijgewerkt en aangepast, zodat de gegevens zo accuraat mogelijk blijven. Dit uiterst belangrijk middel om doelgroepen te bereiken werd gebruikt om 149 verslagen in verschillende talen te distribueren.

Verslagen, tijdschriften en catalogi werden ook direct vanuit het kantoor van de Stichting verzonden naar internationale conferenties, bijeenkomsten en andere evenementen. Onder geselecteerde doelgroepen is specifieke informatie verspreid. Zo werden er mailings over het opnieuw uitgebrachte tijdschrift *BEST* (European Studies on Time) en de nieuwe website van de Europese Ondernemingsraad verzonden naar organisaties waarvoor deze ontwikkelingen direct van belang zouden kunnen zijn.

De Stichting voert ook een verspreidingsprogramma uit in een beperkt aantal landen in Midden- en Oost-Europa – Estland, Hongarije, Polen, Slovenië en Tsjechië. Er werden dossiers opgesteld met algemene informatie over de Stichting en specifiekere gegevens met betrekking tot vier aandachtsterreinen in deze landen: veiligheid en gezondheid op het werk, gelijke behandeling van mannen en vrouwen, sociale dialoog en arbeidswetgeving. De dossiers werden vertaald en zullen worden gedistribueerd via een netwerk van vaste informatiepunten in overheidsinstellingen, vakbonden en werkgeversorganisaties in deze landen.

Marketing- en promotieactiviteiten

Tijdens algemene promotieactiviteiten werden bijvoorbeeld in het kader van een bepaald evenement kleine oplagen van brochures en folders gepubliceerd in samenwerking met de organisaties waarnaar de mailing is verstuurd, als voorbereiding op de bijdrage van de Stichting aan het voorzitterschap en andere internationale evenementen en als follow-upactiviteit. Tijdens zesentwintig evenementen in zestien steden werden er informatiestands bemand door medewerkers van de Stichting. Een gerichte advertentiecampagne met betrekking tot EIRO en de informatiebronnen voor arbeidsverhoudingen van de Stichting ging in 1999 in alle lidstaten van de Europese Unie van start. Er werd opdracht gegeven om nieuw promotiemateriaal samen te stellen dat voor een grotere verscheidenheid aan conferenties en tentoonstellingen kan worden gebruikt. Het gehele jaar door bezochten groepen en individuen uit de belangrijkste doelgroepen de Stichting voor informatie.

■ **Bijlagen**

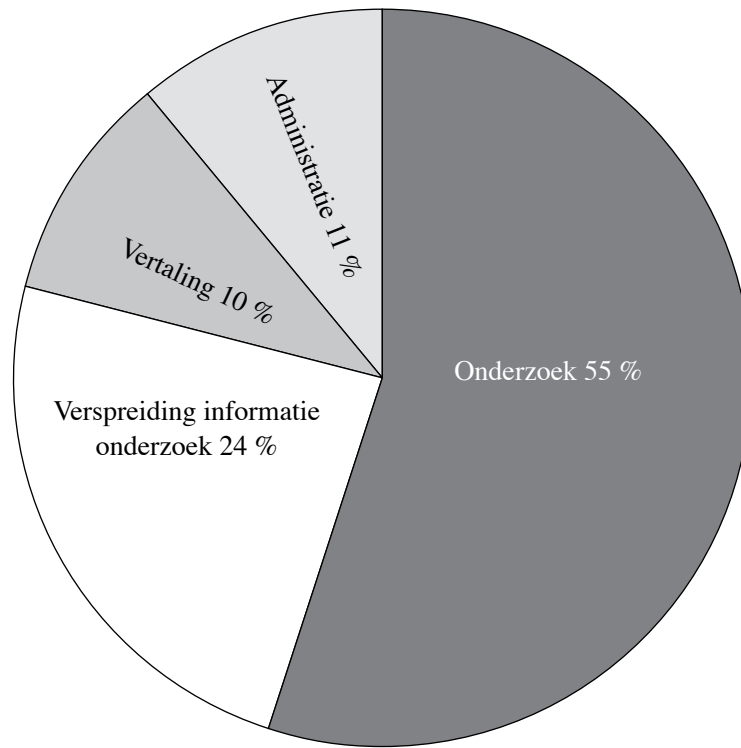
1. Uitgaven van de Stichting 1999
2. Raad van bestuur
3. Comité van deskundigen
4. Personeel van de Stichting
5. Bijeenkomsten van de Stichting
6. Internationale conferenties
7. Publicaties van de Stichting

Overzichtstabel van uitgaven voor het begrotingsjaar 1999 (in euro)

	Totaal	Titel 1	Titel 2	Titel 3
		Personeels- kosten	Huishoudelijke uitgaven	Beleids- uitgaven/ levens- en arbeids- omstandigheden
Beschikbare kredieten				
Definitieve kredieten voor het begrotingsjaar 1999	14 800 000	7 100 000	1 500 000	6 200 000
Vergeleken met 1998	5,7 %	2,9 %	36,4 %	3,3 %
Gebruik van kredieten				
Betalingsverplichtingen bedroegen	14 517 408	6 989 738	1 374 756	6 152 914
Waardoor kwam te vervallen	282 592	110 262	125 244	47 086
Gebruikt percentage	98,1 %	98,4 %	91,7 %	99,2 %
Vervallen percentage	1,9 %	1,6 %	8,3 %	0,8 %
Gebruik van de uit 1998 overgedragen kredieten				
De op grond van art. 6, lid 1, sub c, van de financiële bepalingen overgedragen kredieten bedroegen	3 219 686	78 516	222 543	2 918 626
De uit deze overdrachten verrichte betalingen bedroegen	3 048 327	66 813	117 145	2 864 369
Waardoor kwam te vervallen	171 359	11 703	105 398	54 257
Gebruikt percentage	94,7 %	85,1 %	52,6 %	98,1 %
Vervallen percentage	5,3 %	14,9 %	47,4 %	1,9 %

Analyse per functie – Rekeningen 1999

Op basis van geraamde uitgaven

Bijlage 2**Raad van bestuur**
(op 31 december 1999)**Voorzitter van de raad**

Jan Willem Van den Braak
Werkgeversgroep

Vice-voorzitters van de raad

Marc Boisnel
Regeringsgroep

Marjaana Valkonen
Werknemersgroep

Odile Quintin
Europese Commissie

**Vertegenwoordigers van de Commissie
van de Europese Gemeenschappen**

Lid
Odile Quintin
DG Werkgelegenheid en sociale zaken

Lid
Constanza Adinolfi
DG Milieu

Lid
Andrew Sors
DG Onderzoek

Coördinatoren

Werkgeversgroep
Olivier Richard
UNICE

Plaatsvervanger
Bernard Le Marchand
FEMGD

Werknemersgroep
Willy Buschak
EVV

Plaatsvervanger
Roger Sjøstrand
EVV

Plaatsvervanger
Gabrielle Clotuche
DG Werkgelegenheid en sociale zaken

Plaatsvervanger

Plaatsvervanger
Ronan O'Brien
DG Onderzoek

Bijlage 2 (vervolg)

Raad van bestuur (op 31 december 1999)

LAND	LID	PLAATSVERVANGER	LID	PLAATSVERVANGER	LID	PLAATSVERVANGER
		Vertegenwoordigers van nationale regeringen		Vertegenwoordigers van werkgeversorganisaties		Vertegenwoordigers van werknemersorganisaties
Oostenrijk	U. NEUFANG Bundesministerium für Arbeit, Gesundheit und Soziales	B. STIMMER Bundesministerium für Arbeit, Gesundheit und Soziales	H. BRAUNER Industriellen-Vereinigung	C. PARAK Verband der Öffentlichen Wirtschaft und Gemeinwirtschaft Österreichs	R. CZESKLEBA ÖGB	G. STEMBERGER Vienna Chamber of Labour
België	M. DE GOLS Ministère de l'emploi et du travail	L. VAN HAMME Ministère van Tewerkstelling en Arbeid	J. VAN HOLM Verbond van Belgische Ondernemingen	R. WAEYAERT NCMV	H. FONCK A C V - CSC	C. CYPRES Fédération Générale du Travail de Belgique
Denemarken	L. ADLER Arbejdsministeriet	T. MØLSTED JØRGENSEN Arbejdsministeriet	A.J. PEDERSEN Dansk Arbejdsgiverforening	P. LAURENTS Deputy Director SALA	A. BENDIXEN FTF	J.T. RASMUSSEN LO i Danmark
Finland	M. SALMENPERÄ Ministry of Labour	T. ALASOINI Ministry of Labour	T. SAUKKONEN Confederation of Finnish Industry & Employers	J. SUUTARINEN Employers' Confederation of Service Industries	M. VALKONEN SAK	P. HARJUNEN STTK
Frankrijk	M. BOISNEL Ministère du Travail, du Dialogue Social et de la participation	A. VILLALONGA Ministère de l'aménagement du territoire et de l'environnement	J. COMBE CEEP	E. JULIEN MEDEF	J.-P. PEULET CFDT	M. DECAYEUX CGT-FO
Duitsland	W. KOBERSKI Bundesministerium für Arbeit und Sozialordnung	B. BARTH Bundesministerium für Arbeit und Sozialordnung	J.R. HAGEDORN Bundesvereinigung der Deutschen Arbeitgeberverbände	R. HORNUNG-DRAUS Bundesvereinigung der Deutschen Arbeitgeberverbände	D. POUGIN Deutscher Gewerkschaftsbund Bundesvorstand	R. DOMBRE Deutscher Gewerkschaftsbund Bundesvorstand
Griekenland	D. TANGAS Ministry of Labour	E. TSOUJMANI-SPENTZA Federation of Greek Industries	E. TSAMOUIPOULOS Confederation of Greek Industries	S. LEMOS Greek General Confederation of Labour	D. MOSCHOGIANNIS GSEE Rhodes Labour Centre	
Ierland	W. JESTIN Department of Enterprise, Trade and Employment	M. O'DONOGHUE Department of Environment and Local Government	A. GIBBONS Irish Farmer's Association	C. McCONNELL Irish Business and Employers Confederation IBEC	J. SHANAHAN Manufacturing, Science & Finance Trade Union - MSF	L. BERNEY Irish Congress of Trade Unions (ICTU)

Bijlage 2 (vervolg)

Raad van bestuur (op 31 december 1999)

LAND	LID	PLAATSVERVANGER	LID	PLAATSVERVANGER	LID	PLAATSVERVANGER
	Vertegenwoordigers van nationale regeringen			Vertegenwoordigers van werkgeversorganisaties		
	Vertegenwoordigers van nationale regeringen			Vertegenwoordigers van werknemersorganisaties		
Italië	M.T. FERRARO Ministero del Lavoro	M. BIAGI	C. TERRANEO CONFINDUSTRIA	C. DEL MONTE CONFINDUSTRIA	A. MASETTI UIL	G. MALASPINA CGIL
Luxemburg	J. ZAHLEN Ministère du Travail	P. WEBER Ministère du travail	N. WELSCH Société Nationale des Chemins de Fer Luxembourgeois	N. SOISSON Fédération des Industriels Luxembourgeois-FEDIL	N. HOFFMANN Lëtzebuerger Chrëschtliche Gewerkschafts-Bond (LCGB)	R. PIZZAFERRI Onofhängege Gewerkschaftsbond Lëtzebuerg (OGB-L)
Nederland	C.J. VOS Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	W.L.J. VAN DE GRIENDT Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	J.W. VAN DEN BRAAK VNO-NCW	A.G. JOOSTEN Federatie van land- en tuinbouworganisaties LTO	W. SPRENGER Federatie Nederlandse Vakbeweging	H. BRÜNING Christelijk Nationaal Vakverbond (CNV)
Portugal	J BRITO XAVIER IDICT Instituto de Desenvolvimento e Inspeção das Condições de Trabalho	H. GIL Ministério do Ambiente	A. COSTA ARTUR Confederação do Comércio e Serviços de Portugal (CCP)	L. A. GARCIA FERRERO MORALES Associação Industrial Portuguesa	J. DIONISIO CGTP	J. DE DEUS GOMES PIRES UGT Portugal
Spanje	I. MATÍA PRIM Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales	C. BRIONES GONZÁLEZ Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales	M.A. ASENJO DORADO Confederación Nacional de la Construcción (CNC)	M.J. GONZÁLEZ FERNANDEZ SEPI	C. MARTÍN URRIZA Confederación Sindical de Comisiones Obreras	I. SAGARNA ODRIOZOLA Solidaridad de Trabajadores Vascos (ELA/STV)
Zweden	O. PERSSON Ministry of Industry, Employment & Communications	M. FOYER Ministry for Social Affairs	M-L. THORSÉN LIND The Swedish Employers' Federation SAF	E. JANNEFELDT The Swedish Employers' Federation SAF	M. BREIDENSIÖ Swedish Confederation of Professional Employees TCO	C. NILSSON Swedish Trade Union Confederation LO
Verenigd Koninkrijk	R. BARTHOLOMEW Department for Education and Employment	P. SAUNDERS Department of the Environment	M. BAMFORTH Confederation of British Industry (CBI)	K. LEISHMAN Confederation of British Industry (CBI)	D. FEICKERT Trade Union Congress (TUC)	S. PERMAN Trade Union Congress (TUC)
EER-EVA	Waarnemers					
	T. KJELDSBERG Ministry of Local Government and Regional Development Noorwegen		K. SKIØL-AAS Confederation of Norwegian Business and Industry Noorwegen		A. KALLEVIG The Norwegian Confederation of Trade Unions Noorwegen	

Bijlage 3**Comité van deskundigen****België**

Marc Heselmans
Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid

Nederland

Wout L. Buitelaar
Universiteit van Amsterdam

Duitsland

Norbert Altmann
Institut für Sozialwissenschaftliche
Forschung e.V.

Spanje

Carmen Ortega Jiménez
Dirección General de Acción Social, del
Menor y de la Familia

Portugal

António Casimiro Ferreira
Colégio de S. Jerónimo

Luxemburg

Jean-Paul Demuth
Association d'assurance contre les
accidents, section industrielle

Zweden

Bengt Furåker
Universiteit van Göteborg

Ierland

Nog niet benoemd

Oostenrijk

Michaela Moritz
Österreichisches Bundesinstitut für
Gesundheitswesen (ÖBG)

Verenigd Koninkrijk

Jane Millar
University of Bath

Finland

Jouko Nätti
Universiteit van Jyväskylä

Denemarken

Anders Rosdahl
Socialforskningsinstituttet

Italië

Silvana Sciarra
Università Europea di Firenze

Griekenland

Christina Theochari
Arbeidscentrum Athene

Frankrijk

Françoise Piotet
Université de Paris I-Panthéon Sorbonne

Waarnemer:

Noorwegen
Tore Nilssen
SINTEF IFIM

Bijlage 4

Personeel van de Stichting
(op 31 december 1999)**DIRECTORAAT**

Eric Verborgh, waarnemend directeur
Eberhard Koehler
Wendy O'Conghaile
Annick Menzies
Catherine Cerf

OPERATIONELE ONDERSTEUNING

Charlotte Kjær Andersen
Martine Deasy
Hanne Hansen
Patricia Kingston
Ann McDonald
Mariangela Testa (alsmede eenheid voor
vertaaldiensten)

ONDERZOEK EN ONTWIKKELING**Groep A**

Pascal Paoli
Raili Dahlberg
Sarah Farrell
José María Fernández
Christine Gollin
Henrik Litske
Sophia MacGoris
Leontine Mastenbroek
Michel Miller
Matthieu de Nanteuil*
Filomena Oliveira*
Dimitrios Politis

GROEP B

Robert Anderson
Aoife Caomhanach
Pio Carotenuto*
Maria Correira-Barbosa
Stavroula Demetriades
Camilla Galli da Bino
Timo Kauppinen
Inma Kinsella
Hubert Krieger
Agnes Parent-Thirion
Sylvaine Recorbet
Teresa Renehan
Gemma Sanchez

**INFORMATIE, DOCUMENTATIE EN
VERSPREIDING****Informatiesystemen en -diensten**

Fiona Murray
Gabriele Felsterl (alsmede eenheid voor
vertaaldiensten)

Chrysanthe Moschonaki (alsmede eenheid
voor vertaaldiensten)

Marie O'Meara
Barbara Schmidt
Jan Vandamme

Publicaties

Mattanja de Boer
Martin Flynn
Philip Ireland
Anne Jalkanen (alsmede eenheid voor
vertaaldiensten)
Hilary O'Donoghue
Colm O'Neill

Promotie en public relations

Brid Nolan
Roseanna Creamer
Sean Griffin
Doris Hirschfeld

Eenheid voor vertaaldiensten

María Barreiro
Cécile Deneys
Cristina Frawley
Brigitte Mariacher
Jacques Prieu
Evangelos Psaroudakis

**ADMINISTRATIE,
PERSONEELSZAKEN EN
TECHNISCHE DIENST**

Terry Sheehan
Heather Brown
Linda Byrne
Raymond Comerford
Michael Cosgrave
Elisabeth Gouilleux-Cahill
Jim Halpenny
Ewan Hogan
Dolores McCarthy
Mary McNeice
Brian Moore
Louise Shanley
Sally Anne Sloan

* GEDETACHEERDE NATIONALE DESKUNDIGEN

Bijlage 5

Bijeenkomsten van de Stichting in 1999

ONDERZOEK EN ONTWIKKELING		
Werkgelegenheid		
Leven en werken in de informatiemaatschappij (0110) – E. Köhler, T. Kauppinen, S. Demetriades		
14-15 januari	Workshop (Transnationale kwesties bij telewerken)	Dublin
22-24 september	Conferentie	Aarhus
22-24 november	Workshop (in samenwerking met het Zweeds Instituut voor arbeidsomstandigheden)	Dublin
Banen in zeer kleine ondernemingen in de EU (0201) – F. Oliveira, E. Köhler		
22-23 april	Workshop (in samenwerking met het Zweedse Instituut voor arbeidsomstandigheden)	Dublin
Vernieuwende benaderingen van werkorganisatie (0115) – E. Köhler, T. Kauppinen, K. O’Kelly		
17-20 mei	zesde Europese conferentie „Ecology of Work”	Bonn
Opties voor de toekomst op het terrein van de werkgelegenheid (0152) – E. Köhler, T. Kauppinen, M. Heikkinen		
13 oktober 1999	Conferentie inzake „Arbeidstijd”	Helsinki
Vernieuwende collectieve en trilaterale overeenkomsten betreffende het scheppen van banen, het behoud van banen en het concurrentievermogen (0211) – H. Krieger, K. O’Kelly		
9 december	Workshop	Brussel
Gelijke kansen		
Werkorganisatie en de positie van man en vrouw (0216) – K. O’Kelly, H. Krieger		
21-22 september	Conferentie	Dublin
Gelijke kansen en collectieve onderhandelingen in de lidstaten van de Europese Unie (0166) – M. Latta, H. Krieger		
16 februari	Gezamenlijke conferentie Stichting/SIPTU	Dublin
Sociale samenhang		
Activerende strategieën voor een vergrijzende beroepsbevolking (0214) – R. Anderson		
12-13 augustus	Conferentie	Turku
Participatie		
De aard en omvang van financiële participatie in de Europese Unie (0218) – K. O’Kelly, H. Krieger		
9-10 september	Workshop	Dublin
22 september	Conferentie	Dublin
Duurzame ontwikkeling		
De rol van de sociale partners op het terrein van de duurzame ontwikkeling (0213) – J. Pedersen, H. Litske		
25-26 februari	Conferentie	Dublin

EUROPESE WAARNEMINGSPOST ARBEIDSVERHOUDINGEN (EIRO)		
Europese waarnemingspost arbeidsverhoudingen (0188) – E. Köhler, T. Kauppinen, M. Carley (tot juni 1999), N. Wood (overleden), F. Murray, B. Schmidt, S. Demetriades		
5 maart	9e vergadering stuurgroep EIRO	Brussel
7-8 oktober	10e vergadering stuurgroep EIRO en vergadering nationale centra	Dublin
OVERLEG EN DISCUSSIE		
Bijeenkomsten van de raad van bestuur en de Groepen (0001)		
12 februari	Presidium	Brussel
25-26 maart	Raad van bestuur	Dublin
28 mei	Presidium	Brussel
23-24 juni	Regeringsgroep	Dublin
24-25 juni	Werkgeversgroep	Dublin
5-6 juli	Werknemersgroep	Dublin
9 juli	Presidium	Brussel
24 september	Presidium	Brussel
11 november	Presidium en groepsvergaderingen	Dublin
12 november	Raad van bestuur	Dublin
Bijeenkomsten van het Comité van deskundigen (0002)		
6-7 juli	Comité van deskundigen	Dublin
10 november	Comité van deskundigen	Dublin
Uitwisseling van informatie met Midden- en Oost-Europese landen (0145) – K. O’Kelly, E. Köhler T. Kauppinen, F. Oliveira, P. Carotenuto, M. Miller		
27-29 september	Seminar	Dublin
18-21 oktober	Seminar	Dublin
INFORMATIE EN VERSPREIDING		
Gebruik van informatiebronnen op arbeidsverhoudingen in Europa – F. Murray		
25-27 februari	Gezamenlijke workshop Stichting/ETUCO/EVI	Dublin

Bijlage 6**Internationale conferenties 1999****januari**

13-14 Seminar over Work Life 2000 - Work Environment and Health (Work Life 2000 – Arbeidsomstandigheden en gezondheid), (Stockholm), georganiseerd door het Zweeds Instituut voor arbeidsomstandigheden. P. Paoli hield een voordracht over „Working Conditions and OHS Policies” (arbeidsomstandigheden en OSH-beleid).

22 Workshop over arbeidsomstandigheden in Europa, (Madrid), georganiseerd door het INSHT (Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo). P. Paoli hield een voordracht over „Working Conditions in Europe” (arbeidsomstandigheden in Europa).

februari

4-5 Seminar over Institutionele veranderingen binnen de Europese Unie, (Caen), georganiseerd door LSCI-CNRS. M. de Nanteuil hield een voordracht over „Politiques d’emploi et de flexibilité dans le cadre de l’UE” (werkgelegenheidsbeleid en flexibiliteit in de EU).

16-17 Seminar over het scheppen van werkgelegenheid in de dienstensector, (Brussel), georganiseerd door de Europese Commissie, DG Werkgelegenheid en sociale zaken. (P. Carotenuto)

19 Seminar over nationale actieplannen (Brussel) en redactieraad van Transfer, georganiseerd door het EVI. (K. O’Kelly)

19-20 Seminar Nordflex over het project flexibele ondernemingen van de OESO, (Stockholm). T. Kauppinen hield een voordracht over het EMU-project.

25-26 Work Life 2000, (Bilbao), georganiseerd door het Europees Agentschap voor de veiligheid en de gezondheid op het werk. P. Paoli hield een

voordracht over „Serving the Needs of Policy Makers: Surveys on Working Conditions” (voorzien in de behoeften van beleidsmakers: onderzoeken inzake arbeidsomstandigheden).

28 Conferentie over Europese ondernemingsraden, (Brussel), georganiseerd door het EVV. (T.Kauppinen)

maart

11-12 Conferentie over werk en stress, (Baltimore), georganiseerd door de American Psychological Association. De sessie over „Social policy and absenteeism” (sociaal beleid en ziekteverzuim) vond plaats onder voorzitterschap van R. Anderson.

11-13 APA-NIOSH, Conferentie over werk, stress en gezondheid, (Baltimore), georganiseerd door de American Psychological Association. P. Paoli heeft twee voordrachten gehouden, „Psychosocial Stressors in the Workplace and their Consequences for Health: The European Dimension” (psychosociale stressveroorzakende factoren op de werkplek en hun gevolgen voor de gezondheid: de Europese dimensie) en „Precarious Employment and Health” (onzekere vormen van arbeid en gezondheid).

12 Colloquium over „Effets et méfaits de la modernisation dans la crise” (consequenties en kwalijke gevolgen van de modernisering tijdens de crisis, (Parijs), georganiseerd door Eresmo. M. de Nanteuil hield een voordracht over „Politiques de qualification en France” (beleid inzake kwalificaties in Frankrijk).

12-13 4e Europees congres van het CPE: Changes in risks at work and the response of the regulatory authorities (veranderingen in risico’s op het werk en de reactie van de

regulerende autoriteiten), (Turijn), georganiseerd door de Association européenne d'inspecteurs du travail (CPE)/Società nazionale operatori della prevenzione (SNOP). J. Costa hield een voordracht over „How the Work has changed in Europe owing to the Economic Integration: Data and Views” (hoe de werkzaamheden in Europa zijn veranderd als gevolg van de Europese integratie: gegevens en opvattingen).

30 Conferentie over vergrijzing op het werk, (Parijs), georganiseerd door ANVIE. P. Paoli hield een voordracht over „Corporate Policies dealing with an Ageing Workforce” (bedrijfsbeleid inzake een vergrijzende beroepsbevolking).

30 Commissie werkgelegenheid en sociale zaken, (Brussel), Europees Parlement. F. Oliveira hield een voordracht over „Jobs in EU microfirms” (banen in zeer kleine ondernemingen in de EU).

april

14-15 Commissie werkgelegenheid van het EVV, (Brussel), georganiseerd door het EVV. M. Latta hield een voordracht over arbeidsmarktparticipatie.

15 Conferentie van het Economisch en Sociaal Comité van de Europese Gemeenschappen over „Implementation of Employment Guidelines 1999” (tenuitvoerlegging van de werkgelegenheidsrichtsnoeren voor 1999), (Neuremberg). (M. de Nanteuil)

15-16 Europese prijsvraag inzake Best Incentives for Equal Opportunities and Family Measures in Employment-Equal Opportunities (de beste stimuli voor gelijke kansen en regelingen voor het gezin ten behoeve van gelijke kansen voor werkgelegenheid), (Dusseldorf), georganiseerd door het Duits voorzitterschap en het DG Werkgelegenheid en sociale zaken, Europese Commissie. (M. Latta)

15-17 Women and Decision-Making: Equal Opportunities (Vrouwen en besluitvorming: gelijke kansen, (Parijs), georganiseerd door

het DG Werkgelegenheid en sociale zaken, Europese Commissie. M. Latta heeft een voordracht verzorgd. (M. de Nanteuil)

16 Vergadering over voorlichting over arbeidsgebonden stress, (Luxemburg), georganiseerd door de Europese Commissie. (J. Costa)

21-23 EURAG-conferentie, (Graz). Tentoonstelling van de Stichting. (A. Caomhanach, D. Hirschfeld)

22-23 Urban Governance (stadsbeheer), (Oslo), georganiseerd door de European Urban Studies Association. R. Anderson hield een voordracht over Citizen Involvement in Urban Renewal (betrokkenheid burgers bij stadsvernieuwing).

23-24 4e wereldconferentie ATD over de uitwisseling van informatie, (Parijs). (A. Parent-Thirion)

29-30 Conferentie over nieuwe vormen van arbeidsorganisatie en de informatiemaatschappij, (Brussel), georganiseerd in het kader van het Adapt-programma van de Europese Commissie. (K. O'Kelly)

30 Workshop over eigendom en participatie van de werknemers, (Brussel), georganiseerd door de Federation of Employed Shareholders. (K. O'Kelly)

mei

5 Workshop over Benchmarking Policies for Sustainable Industrial Development (benchmarkingbeleid voor duurzame industriële ontwikkeling) voor de High Level Group on Benchmarking, (Brussel), georganiseerd door het DG Industrie, Europese Commissie (H. Litske)

6-7 Rondetafelconferentie van de Commissie over maatschappelijke integratie, (Brussel), georganiseerd door de Europese Commissie. (R. Anderson; A. Parent-Thirion)

12-13 Internationale netwerkconferentie inzake intimidatie, (Preston). M. Latta hield een voordracht over „Good Collective

Agreements on Preventing Sexual Harassment at work” (goede collectieve overeenkomsten over het voorkomen van ongewenste intimiteiten op het werk).

19-20 Vergadering ISSA Europees onderzoek over sociale bescherming, (Luxemburg). (R. Anderson)

19-21 Conferentie over organisatie-initiatieven en diensten in de sociale sector, (Aken), georganiseerd door het Ministerie voor Gezinszaken. (P. Carotenuto).

20-21 Conferentie over werk en welzijn, (Leuven), georganiseerd door HIVA. R. Anderson en A. Parent-Thirion hielden een voordracht over de werkzaamheden van de Stichting. Tentoonstelling van de Stichting (A. Caomhanach)

20-22 Conferentie van IREC (Industrial Relations in the European Communities), (Aix-en-Provence). K. O’Kelly hield een voordracht over de werkzaamheden die worden verricht in het kader van het EPOC-onderzoek. E. Verborgh nam deel aan een paneldiscussie.

27-28 Journeys beyond Boundaries (reizen over grenzen), (Ballymena), georganiseerd door Ballymena Partnership. R. Anderson hield een voordracht over de werkzaamheden van de Stichting.

31-2 Juni conferentie over de bevordering van de gezondheid op de werkplek, (Bonn), georganiseerd door BAU, Dortmund. R. Anderson hield een voordracht over de werkzaamheden van de Stichting.

juni

2-3 Thematische netwerkgroep inzake de monitoring van de veiligheid en de gezondheid op het werk, (Bilbao), georganiseerd door het Europees Agentschap voor de veiligheid en de gezondheid op het werk. J. Costa hield een voordracht over het 3e Europees onderzoek inzake arbeidsomstandigheden.

7 Conferentie over de Social Partners: Insertion of Disabled Persons in the Ordinary Work Environment (sociale partners: inzet van gehandicapten in de

normale werkomgeving), (Keulen), georganiseerd door EVV, UNICE, CEEP. J. Costa hield een voordracht over de tewerkstelling van gehandicapten in KMO’s.

8 Eerste internationale cursus over milieubeheer en veiligheid en gezondheid, (Eckerö), georganiseerd door het Nordic Institute for Advanced Training in Occupational Health. (H. Litske)

9 Telework Seminar of the Social Dialogue (Telewerkseminar van het Comité van de sociale dialoog), (Brussel), georganiseerd door het DG Werkgelegenheid en sociale zaken, Europese Commissie. E. Koehler hield een voordracht over de telewerkresultaten van de Stichting.

14-15 Tendensen inzake OSH, (Bilbao). (P. Paoli)

15-16 Vergadering van de internationale groep inzake kwaliteit en toegankelijkheid van ondersteunende dienstverlening voor KMO’s, (Brussel), georganiseerd door de Zweedse stichting voor onderzoek bij kleine bedrijven. F. Oliveira hield een voordracht over „Jobs in EU microfirms” (banen in zeer kleine ondernemingen in de EU).

15-18 Derde ministeriële conferentie over milieu en gezondheid, (Londen), georganiseerd door de Wereldgezondheidsorganisatie. H. Litske hield een voordracht over „Economic Incentives for Good Practice in Health and Environment Management” (economische stimuli voor goede praktijken op het gebied van gezondheid en milieubeheer).

16-19 Seminar voor EG-landen over werkgelegenheidsstrategieën ter bevordering van de sociale samenhang, (Boedapest), georganiseerd door de Raad van Europa. K. O’Kelly hield een voordracht over „Workplace Productivity and Social Inclusion: The Challenge of Marketing Economy” (werkplek-productiviteit en maatschappelijke integratie: de uitdaging van de economie van de marketing) en fungeerde als algemeen rapporteur voor het seminar.

18 Conferentie over onzekere vormen van arbeid, (Rome), georganiseerd door CGIL. P. Paoli hield een voordracht over „Precarious Employment in Europe” (onzekere vormen van arbeid in Europa).

24-25 Seminar OESO over plaatselijk partnerschap, (Belfast). (R. Anderson)

28-2 Juli Congres EVV, (Helsinki), georganiseerd door het EVV. M. Latta hield een voordracht over collectieve onderhandelingen voor gelijkheid. (T. Kauppinen, E. Verborgh; M. Latta)

29 Europese zomercursus over volksgezondheid, (Luxemburg). J. Costa presenteerde de resultaten van de projecten met betrekking tot het 2e Europees onderzoek inzake arbeidsomstandigheden en het beleid inzake gezondheid op het werk.

juli

1-2 Developing Poverty Measures: Research in Europe (ontwikkelen van maatregelen tegen armoede: onderzoek in Europa), (Bristol), georganiseerd door de Bristol University. (A. Parent-Thirion)

2 Opening van de preventieve diensten van de Catalaanse overheid, (Barcelona). J. Costa presenteerde de resultaten van de projecten met betrekking tot het 2e Europees onderzoek inzake arbeidsomstandigheden en het beleid inzake gezondheid op het werk.

2-3 Vergadering van de redactieraad van transfer, (Helsinki), georganiseerd door het EVI. (K. O’Kelly)

5 Seminar van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek over het „Futures” project (project van de toekomst), (Brussel). (R. Anderson)

6 Internationale Confederatie voor sociale welvaart, bijeenkomst van deskundige gebruikers, (Frankfurt). (R. Anderson)

7-11 IVe Europese gerontologiecongres, (Berlijn). (R. Anderson)

8-11 11de Internationale conferentie over sociale economie, (Madison, USA),

georganiseerd door de Society for the Advancement of Socio-Economics. (T. Kauppinen)

12 Zomercursus Universiteit van Alicante, (Alicante). P. Paoli hield een voordracht over het 2e onderzoek inzake arbeidsomstandigheden.

20 Europees werkorganisatienetwerk, (Brussel). (E. Verborgh; K. O’Kelly)

28 Vergadering voorlichting over arbeidsgebonden stress georganiseerd door de Europese Commissie, (Luxemburg). (J. Costa)

augustus

18-21 Jaarlijkse conferentie van de Europese vereniging voor sociologie, (Amsterdam). M. Latta hield een voordracht over „Women’s Participation in Decision-Making within Industrial Relations Negotiations” (deelname vrouwen aan besluitvorming bij onderhandelingen over arbeidsverhoudingen) en over „Strategies to reconcile employment and family/children collective bargaining on flexible working arrangements” (strategieën voor het combineren van werk en gezin/kinderen collectieve onderhandelingen over flexibele arbeidspatronen).

25-27 Conferentie SE99- Sustainable Entrepreneurship in the 21st Century (duurzaam ondernemerschap in de 21e eeuw) (Helsingborg). H. Litske hield een voordracht over „Supporting Sustainable SMEs” (het ondersteunen van duurzame KMO’s).

september

9 Seminar over „Job Insecurity and Work Intensification” (instabiliteit arbeidsbestaan en verhoging arbeidsritme), (Cambridge), georganiseerd door Queen’s College at University of Cambridge (M. de Nanteuil)

9-10 19èmes Journées de l’Association d’Economie Sociale (19e seminar van de sociaal-economische vereniging), (Parijs). (A. Parent-Thirion)

16-17 COST A13 Launch Conference: Telematics (lanceringsconferentie: telematica, (Brussel), georganiseerd door de Europese Commissie. (A. Parent-Thirion)

22-24 6e Symposium over Europees sociaal beleid, (Bonn), georganiseerd door het DG Werkgelegenheid en sociale zaken, Europese Commissie en BDA. E. Koehler hield een voordracht over de rol van de Stichting.

22-24 6de Europese vergadering over telewerk en nieuwe werkmethoden, (Aarhus). (T. Kauppinen).

23 Conferentie ESRC over het begrijpen van de veranderingen in Britse gezinnen en huishoudens, (Londen). (R. Anderson)

23-25 Comité Français de Service Social et d'Action Sociale - Colloque Européen: une Europe pour tous, (Europees colloquium: één Europa voor allen) (Lille). (A. Parent-Thirion)

september-oktober

29-1 Verona Initiative - Expert Conference on WHP Investment in Health: Decision Making Guideline, (Verona-initiatief – conferentie deskundigen inzake WHP-investeringen in gezondheid: richtsnoer ter besluitvorming) (Verona). (R. Anderson)

30 -1 Ministeriële conferentie over gelijke kansen en werkgelegenheidsbeleid, (Helsinki), georganiseerd door het Fins voorzitterschap. W. O'Conghaile hield een voordracht gebaseerd op een door M. Latta en W. O'Conghaile vervaardigd document over „Aspirations, restrictions and choices – how men and women combine life and work in the EU” (ambities, beperkingen en keuzes – hoe mannen en vrouwen leven en werken combineren in de EU).

oktober

1 Vergadering raad van bestuur van het Vertaalbureau, (Luxemburg). (E. Verborgh)

5-8 Independent Living for Dependent Elderly (zelfstandig wonen voor afhankelijke ouderen), (Helsinki), georganiseerd door het Finse ministerie van

Sociale Zaken en Volksgezondheid. (R. Anderson)

6-10 Conferentie over arbeidspatronen en sociale bescherming, (Limassol), georganiseerd door het Europees Instituut voor sociale zekerheid. (P. Carotenuto).

7-8 16th Symposium international du travail et du bien-être (16e internationale symposium over werk en welzijn), (Houthalen) georganiseerd door het ministerie van Arbeid. P. Paoli hield een voordracht over „Working Conditions in Europe” (arbeidsomstandigheden in Europa).

11-12 Conferentie van het Fins voorzitterschap over aangelegenheden met betrekking tot arbeidstijd, (Helsinki). T. Kauppinen hield een voordracht over „Working Time” (arbeidstijd). (M. Latta, M. de Nanteuil)

13 Seminar over de toekomst van het werk, (Brussel), georganiseerd door het EVI. (K. O'Kelly)

13-14 Vergadering van de redactieraad van transfer, (Brussel), georganiseerd door het EVI. (K. O'Kelly)

15-16 Première Convention des représentants de la société civile (eerste vergadering van vertegenwoordigers van de burgermaatschappij), (Brussel), georganiseerd door de Ecosoc. (E. Verborgh)

17-19 The Role of Intermediate Institutions for Social Stability and Democracy (de rol van bemiddelende instellingen voor sociale stabiliteit en democratie), (Ravello), georganiseerd door ILO, DG XIII en IPL. H. Krieger hield een voordracht.

21-22 Conferentie over de gevolgen van technische vernieuwingen op de werkorganisatie, (Oporto), georganiseerd door de Europese Commissie en IDICT. (K. O'Kelly)

21-22 Vergadering van het EWON (het Europees netwerk inzake werkorganisatie), (Oporto), georganiseerd door de Europese Commissie. (K. O'Kelly)

26-27 Vergadering van het Comité voor de werkgelegenheid van de Raad van Europa, (Straatsburg). (K. O’Kelly)

28 Arbeidstijdworkshop „Alliance for Employment” (alliantie voor werkgelegenheid), (Bonn), georganiseerd door de Duitse regering. E. Kohler hield een voordracht over het project van de Stichting betreffende opties op het terrein van de werkgelegenheid.

28-29 „Time in the City” (tijd in de stad), (Milaan), georganiseerd door Euxceter. M. de Nanteuil fungeerde als stimulator.

november

3-4 Seminar over gezondheid op het werk, (Helsinki), georganiseerd door het Fins Instituut voor gezondheid op het werk. M. de Nanteuil hield een voordracht over „Occupational Health and Working conditions in the EU” (gezondheid op het werk en arbeidsomstandigheden in de EU).

5-6 Sustainability 2 conferentie (Duurzaamheid 2), (Helsinki), georganiseerd door het Europees raadgevend forum voor milieu en duurzame ontwikkeling (J. Hurley)

5-6 Enterprise Forum (forum ondernemingen) (Genève), georganiseerd door de ILO. (F. Oliveira).

5-7 Seminar over arbeidstijd en werkorganisatie, (Helsinki), georganiseerd door NIVA. (M. de Nanteuil)

7-9 Conferentie over directe participatie, (Helsingor), georganiseerd door het ETU College (Danish LO). H. Krieger fungeerde als hoofdspreker.

10-11 Conferentie „Translating and the Computer 21” (vertalen en de computer 21), (Londen), georganiseerd door Aslib. (M. Barreiro, B. Mariacher)

13 Symposium over ontwikkeling en gebruik van sociologie zoals toegepast op de geneeskunde, (Londen), Royal Holloway + Redford College. (R. Anderson)

15-16 Work Life 2000 Workshop over het scheppen van banen, (Brussel), georganiseerd door het Zweeds Instituut

voor arbeidsomstandigheden en de universiteit van Halmstad. F. Oliveira hield een voordracht over „Job Creation and Job Quality in EU Micro Firms” (het scheppen van banen en de kwaliteit van banen in zeer kleine ondernemingen in de EU).

15-16 Active Ageing Conference (conferentie over actieve vergrijzing), (Brussel), georganiseerd door het DG Werkgelegenheid en sociale zaken, Europese Commissie. R. Anderson fungeerde als hoofdspreker: „Why we need to and how we may enable ourselves to work longer” (waarom we langer moeten werken en hoe we ons ertoe in staat kunnen stellen). Tentoonstelling van de Stichting. (T. Renehan, A. Caomhanach)

16 Vergadering van het EWON, (Brussel), georganiseerd door de Europese Commissie. (K. O’Kelly, E. Verborgh)

16-17 Conferentie „Localisation Checkpoint ’99: New Media Localisation: Challenge or Opportunity?” (lokalisatie nieuwe media: uitdaging of mogelijkheid?), (Dublin), georganiseerd door de University of Limerick. (M. Barreiro, C. Frawley, B. Mariacher)

22-23 Conferentie van het Fins voorzitterschap over de financiering van sociale bescherming, (Helsinki), (A. Parent-Thirion, P. Carotenuto)

22-23 Vergadering raad van bestuur van het Agentschap voor de veiligheid en de gezondheid op het werk, (Bilbao). (E. Verborgh)

23-24 Europese conferentie over plaatselijke werkgelegenheidspartnerschappen, (Aarhus), georganiseerd door de Europese Commissie, Copenhagen Centre, district Aarhus, gemeente Aarhus, Comité van de Regio’s. Tentoonstelling van de Stichting. (A. Caomhanach, G. Sanchez)

24 Conferentie over financiële deelneming, (Dublin), georganiseerd door het National Centre for Partnership. (K. O’Kelly)

25 Vergadering Exspro, (Helsinki). A. Parent-Thirion hield een voordracht over

„Coordination in Activation Policies of Minimum Income Recipients” (coördinatie van stimulerend beleid van ontvangers van een minimuminkomen).

25-26 Conferentie over onderzoek in kleine ondernemingen, (Londen), georganiseerd door het European Institute for Advanced Studies in Management. F. Oliveira fungeerde als commentator tijdens de afsluitende sessie.

26 Colloquium over „40 ans de sociologie du travail” (40 jaar bedrijfs sociologie), (Parijs), georganiseerd door Iresco. (M. de Nanteuil)

29 Commissie werkgelegenheid en sociale zaken van het Europees Parlement, (Brussel). E. Verborgh hield een voordracht over de werkzaamheden van de Stichting.

december

2 Persconferentie in de permanente vertegenwoordiging van de EC, (Parijs), over „The changing nature of working conditions and the management of an ageing workforce in Europe” (het veranderende karakter van arbeidsomstandigheden en het beheer van een vergrijzende

beroepsbevolking in Europa). Voordrachten door R. Anderson, P. Paoli.

3 Workshop over lage lonen en werkgelegenheid, (Parijs), georganiseerd door het EVI. (K. O’Kelly)

4 Vergadering van de redactieraad van Transfer, (Parijs). (K. O’Kelly)

6 Oprichtingsvergadering van de deskundigengroep voor de oprichting van een gezamenlijke terminologiedatabase voor de instellingen van de EU, (Luxemburg), georganiseerd door het Europees Parlement. (M. Barreiro)

6-7 Gezamenlijke bijeenkomst over werkorganisatie van het Europees Sociaal Fonds en het EWON, (Brussel), georganiseerd door de Europese Commissie. (K. O’Kelly)

9 Seminar over globalisatie en flexibiliteit, georganiseerd door CNRS, (Parijs). (M. de Nanteuil)

11-12 EU-Netwerk inzake de bevordering van de gezondheid op de werkplek, (Helsinki). R. Anderson hield een presentatie over de huidige en geplande werkzaamheden van de Stichting.

Bijlage 7**Publicaties van de Stichting**

Een volledige lijst met publicaties van de Stichting, gerangschikt naar onderwerp, is opgenomen in de website van de Stichting: <http://www.eurofound.ie>

Werkgelegenheid

Deployment of telework in European public administrations

EN

Economic and Monetary Union, employment, social conditions and social benefits:

A literature survey

EN

Employment and industrial relations in Europe: Volume 1

(Co-publication with Kluwer Law International)

EN

European employment and industrial relations glossary: Luxembourg
(Co-publication with Sweet and Maxwell)

EN

European guide for virtual companies: A framework for action (CD-ROM)

DE/EN

New forms of work (conference report)

EN

Pacts for employment and competitiveness: Concepts and issues

EN

Gelijke kansen

Illuminating the process. Equal opportunities and collective bargaining in the European Union. Report 4

DE, FR

Innovative agreements: An analysis. Equal opportunities and collective bargaining in the European Union. Report 3

EN

Mainstreaming en integratie van gelijke kansen door middel van collectieve arbeidsonderhandelingen

ES, DA, DE, EN, FR, IT, NL, PT, FI, SV

Gezondheid en welbevinden

BEST No. 1/1999. Times in the city and quality of life

EN

Changing labour market conditions and health: A systematic literature review (1993-1998)

EN

Arbeidspositie en gezondheid (samenvatting)
DA, DE, EN, FR, IT, NL, PT, FI, SV

Making workplaces accessible: A guide to the integration of disabled people into industrial workplaces (CD-ROM)

EN

New approaches to improve the health of a changing workforce

EN

Precarious employment and health-related outcomes in the European Union

EN

Participatie

Employment through flexibility: Squaring the circle - Findings from the EPOC survey

EN

EMU and the implications for industrial relations: A select bibliographic review

EN

Negotiating European works councils: An analysis of agreements under article 13

DE, FR, EN

Participating on equal terms? The gender dimensions of direct participation in organisational change

EN

Participating on equal terms? The gender dimensions of direct participation in organisational change (Summary)

ES, DE, EN, FR, IT

Useful but unused: Group work in Europe - Findings from the EPOC survey

EN

Useful but unused: Group work in Europe (Summary)

ES, DE, EN, FR, IT

Sociale samenhang

Active strategies for an ageing workforce (Conference report)

EN

Activerend beleid betreffende vergrijzing op het werk en in de samenleving

(samenvatting)

ES, DA, DE, EL, EN, FR, IT, NL, PT, FI, SV

Employment, family and community activities: A new balance for women and men

EN

Linking welfare and work

EN

Local community involvement: A handbook for good practice

EN, FR

Managing an ageing workforce: A guide to good practice

ES, EN, FR, FI

Partnerships, participation, investment, innovation: Meeting the challenge of distressed urban areas (Conference report)

EN

Duurzame ontwikkeling

Design for integration (CD-ROM)

EN

Le développement durable dans les espaces ruraux et côtiers: Expériences et propositions françaises

FR

Economic instruments for sustainable development: Improving the external and working environments. Part I

EN

Participation in rural development

EN

Design for sustainable development: Practical examples of SMEs

EN

Sustainable development: Practical initiatives for policy makers and the social partners

DE EN FR

The role of the social partners in sustainable development (Conference report)

EN

Sustainability in rural and coastal areas: The role and impact of infrastructure in rural and coastal areas

EN

Sustainability in coastal zones: The human element in social, economic and environmental aspects. Focus on the Mediterranean basin

EN

Training for sustainable development: Report on a European seminar

EN

Training in environmental management: Industry and sustainability

EN

Europese waarnemingspost arbeidsverhoudingen (EIRO)

EIRO annual review 1998

EN

EIRObserver 1/99-6/99

EN

Algemene publicaties

Communiqué 1/99-10/99

EN/FR

Jaarverslag 1998

ES, DA, DE, EN, FR, IT, NL, PT, FI, SV

Werkprogramma 1999

ES, DA, DE, EL, EN, FR, IT, NL, PT, FI, SV

Europese Stichting tot Verbetering van de Levens- en Arbeidsomstandigheden

Jaarverslag 1999

Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen

2000 – 48 blz. – 21 x 29,7 cm

ISBN 92-828-9520-3

BELGIQUE/BELGIË

Jean De Lannoy
Avenue du Roi 202/Koningslaan 202
B-1190 Bruxelles/Brussel
Tél. (32-2) 538 43 08
Fax (32-2) 538 08 41
E-mail: jean.de.lannoy@infoboard.be
URL: http://www.jean-de-lannoy.be

**La librairie européenne/
De Europese Boekhandel**
Rue de la Loi 244/Wetstraat 244
B-1040 Bruxelles/Brussel
Tél. (32-2) 295 26 39
Fax (32-2) 735 08 60
E-mail: mail@libeurop.be
URL: http://www.libeurop.be

Moniteur belge/Belgisch Staatsblad
Rue de Louvain 40-42/Leuvenseweg 40-42
B-1000 Bruxelles/Brussel
Tél. (32-2) 552 22 11
Fax (32-2) 511 01 84

DANMARK

J. H. Schultz Information A/S
Herstedvang 12
DK-2620 Albertslund
Tlf. (45) 43 63 23 00
Fax (45) 43 63 19 69
E-mail: schultz@schultz.dk
URL: http://www.schultz.dk

DEUTSCHLAND

Bundesanzeiger Verlag GmbH
Vertriebsabteilung
Amsterdamer Straße 192
D-50735 Köln
Tel. (49-221) 97 66 80
Fax (49-221) 97 66 82 78
E-Mail: Vertrieb@bundesanzeiger.de
URL: http://www.bundesanzeiger.de

ΕΛΛΑΔΑ/GREECE

G. C. Eleftheroudakis SA
International Bookstore
Panepistimiou 17
GR-10564 Athina
Tel. (30-1) 331 41 80/112/3/4/5
Fax (30-1) 323 98 21
E-mail: elebooks@netor.gr

ESPAÑA

Boletín Oficial del Estado
Trafalgar, 27
E-28071 Madrid
Tel. (34) 915 38 21 11 (Libros),
913 84 17 15 (Suscrip.)
Fax (34) 915 38 21 21 (Libros),
913 84 17 14 (Suscrip.)
E-mail: clientes@com.boe.es
URL: http://www.boe.es

Mundi Prensa Libros, SA
Castelló, 37
E-28001 Madrid
Tel. (34) 914 36 37 00
Fax (34) 915 75 39 98
E-mail: libreria@mundiprensa.es
URL: http://www.mundiprensa.com

FRANCE

Journal officiel
Service des publications des CE
26, rue Desaix
F-75727 Paris Cedex 15
Tél. (33) 140 58 77 31
Fax (33) 140 58 77 00
E-mail: europublications@journal-officiel.gouv.fr
URL: http://www.journal-officiel.gouv.fr

IRELAND

Alan Hanna's Bookshop
270 Lr. Rathmines Rd
Dublin 6
Tel. (353-1) 496 73 98
Fax (353-1) 496 02 28

ITALIA

Licosa SpA
Via Duca di Calabria, 1/1
Casella postale 552
I-50125 Firenze
Tel. (39) 055 64 83 1
Fax (39) 055 64 12 57
E-mail: licosa@licosa.com
URL: http://www.licosa.com

LUXEMBOURG

Messageries du livre SARL
5, rue Raiffeisen
L-2411 Luxembourg
Tél. (352) 40 10 20
Fax (352) 49 06 61
E-mail: mail@mdl.lu
URL: http://www.mdl.lu

NEDERLAND

SDU Servicecentrum Uitgevers
Christoffel Plantijnstraat 2
Postbus 20014
2500 EA Den Haag
Tel. (31-70) 378 98 80
Fax (31-70) 378 97 83
E-mail: sdu@sdu.nl
URL: http://www.sdu.nl

ÖSTERREICH

**Manz'sche Verlags- und
Universitätsbuchhandlung GmbH**
Kohlmarkt 16
A-1014 Wien
Tel. (43-1) 53 16 11 00
Fax (43-1) 53 18 11 87
E-Mail: bestellen@manz.co.at
URL: http://www.manz.at

PORTUGAL

Distribuidora de Livros Bertrand Ld.ª
Grupo Bertrand, SA
Rua das Terras dos Vales, 4-A
Apartado 60037
P-2700 Amadora
Tel. (351) 214 95 87 87
Fax (351) 214 96 02 55
E-mail: dlb@ip.pt

Imprensa Nacional-Casa da Moeda, SA
Rua da Escola Politécnica nº 135
P-1250 -100 Lisboa Codex
Tel. (351) 213 94 57 00
Fax (351) 213 94 57 50
E-mail: spoc@incm.pt
URL: http://www.inc.m.pt

SUOMI/FINLAND

**Akateeminen Kirjakauppa/
Akademiska Bokhandeln**
Keskuskatu 1/Centraigatan 1
PL/PB 128
FIN-00101 Helsinki/Helsingfors
P/fn (358-9) 121 44 18
F/fax (358-9) 121 44 35
Sähköposti: sps@akateeminen.com
URL: http://www.akateeminen.com

SVERIGE

BTJ AB
Traktorvägen 11
S-221 82 Lund
Tlf. (46-46) 18 00 00
Fax (46-46) 30 79 47
E-post: btjeu-pub@btj.se
URL: http://www.btj.se

UNITED KINGDOM

The Stationery Office Ltd
Orders Department
PO Box 276
London SW8 5DT
Tel. (44-171) 870 60 05-522
Fax (44-171) 870 60 05-533
E-mail: book.orders@theso.co.uk
URL: http://www.tsonline.co.uk

ÍSLAND

Bokabud Larusar Blöndal
Skólavörðustíg, 2
IS-101 Reykjavík
Tel. (354) 552 55 40
Fax (354) 552 55 60
E-mail bokabud@simnet.is

NORGE

Swets Norge AS
Østenjovøien 18
Boks 6512 Etterstad
N-0606 Oslo
Tel. (47-22) 97 45 00
Fax (47-22) 97 45 45
E-mail: kytterlid@swets.nl

SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA

Euro Info Center Schweiz
c/o OSEC
Stampfenbachstraße 85
PF 492
CH-8035 Zürich
Tel. (41-1) 365 53 15
Fax (41-1) 365 54 11
E-mail: eics@osec.ch
URL: http://www.osec.ch/eics

BÄLGARIJA

Europress Euromedia Ltd
59, blvd Vitoshka
BG-1000 Sofia
Tel. (359-2) 980 37 66
Fax (359-2) 980 42 30
E-mail: Milena@mbox.cit.bg

ČESKÁ REPUBLIKA

ÚSIS
NIS-prodejna
Havelská 22
CZ-130 00 Praha 3
Tel. (420-2) 24 23 14 86
Fax (420-2) 24 23 11 14
E-mail: voldanovaj@usiscr.cz
URL: http://usiscr.cz

CYPRUS

**Cyprus Chamber of Commerce
and Industry**
PO Box 1455
CY-1509 Nicosia
Tel. (357-2) 66 95 00
Fax (357-2) 66 10 44
E-mail: demetrap@ccci.org.cy

EESTI

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
(Estonian Chamber of Commerce and Industry)
Toom-Kooli 17
EE-0001 Tallinn
Tel. (372) 646 02 44
Fax (372) 646 02 45
E-mail: einfo@koda.ee
URL: http://www.koda.ee

HRVATSKA

Mediatrade Ltd
Pavla Hatza 1
HR-10000 Zagreb
Tel. (385-1) 481 94 11
Fax (385-1) 481 94 11

MAGYARORSZÁG

Euro Info Service
Hungexpo Európa Ház
PO Box 44
H-1441 Budapest
Tel. (36-1) 264 82 70
Fax (36-1) 264 82 75
E-mail: euroinfo@euroinfo.hu
URL: http://www.euroinfo.hu

MALTA

Miller Distributors Ltd
Malta International Airport
PO Box 25
Luqa LQA 05
Tel. (356) 66 44 88
Fax (356) 67 67 99
E-mail: gwirth@usa.net

POLSKA

Ars Polona
Krakowskie Przedmiescie 7
Skr. pocztowa 1001
PL-00-950 Warszawa
Tel. (48-22) 826 12 01
Fax (48-22) 826 62 40
E-mail: books119@arspolona.com.pl

ROMÂNIA

Euromedia
Strada Franceza Nr 44 sector 3
RO-70749 Bucuresti
Tel. (40-1) 315 44 03
Fax (40-1) 315 44 03
E-mail: mnedelciu@pcnet.pcn.ro

ROSSIYA

CCEC
60-letiya Oktyabrya Av. 9
117312 Moscow
Tel. (7-095) 135 52 27
Fax (7-095) 135 52 27

SLOVAKIA

Centrum VTI SR
Nám. Slobody, 19
SK-81223 Bratislava
Tel. (421-7) 54 41 83 64
Fax (421-7) 54 41 83 64
E-mail: europ@ttb1.sltk.stuba.sk
URL: http://www.sltk.stuba.sk

SLOVENIJA

Gospodarski Vestnik
Dunajska cesta 5
SLO-1000 Ljubljana
Tel. (386) 613 09 16 40
Fax (386) 613 09 16 45
E-mail: europ@gvestnik.si
URL: http://www.gvestnik.si

TÜRKIYE

Dünya Infotel AS
100, Yil Mahallesi 34440
TR-80050 Bagcilar-Istanbul
Tel. (90-212) 629 46 89
Fax (90-212) 629 46 27
E-mail: infotel@dunya-gazete.com.tr

AUSTRALIA

Hunter Publications
PO Box 404
3067 Abbotsford, Victoria
Tel. (61-3) 94 17 53 61
Fax (61-3) 94 19 71 54
E-mail: jpdavies@ozemail.com.au

CANADA

Les éditions La Liberté Inc.
3020, chemin Sainte-Foy
G1X 3V6 Sainte-Foy, Québec
Tel. (1-418) 658 37 63
Fax (1-800) 567 54 49
E-mail: liberte@mediom.qc.ca

Renouf Publishing Co. Ltd
5369 Chemin Canotek Road Unit 1
K1J 9J3 Ottawa, Ontario
Tel. (1-613) 745 26 65
Fax (1-613) 745 76 60
E-mail: order.dept@renoufbooks.com
URL: http://www.renoufbooks.com

EGYPT

**The Middle East Observer
and Industry**
41 Sherif Street
Cairo
Tel. (20-2) 392 69 19
Fax (20-2) 393 97 32
E-mail: inquiry@meobserver.com
URL: http://www.meobserver.com.eg

INDIA

EBIC India
3rd Floor, Y. B. Chavan Centre
Gen. J. Bhosale Marg.
400 021 Mumbai
Tel. (91-22) 282 60 64
Fax (91-22) 285 45 64
E-mail: ebic@gashm01.vsnl.net.in
URL: http://www.ebicindia.com

JAPAN

PSI-Japan
Asahi Sanbancho Plaza #206
7-1 Sanbancho, Chiyoda-ku
Tokyo 102
Tel. (81-3) 32 34 69 21
Fax (81-3) 32 34 69 15
E-mail: books@psi-japan.co.jp
URL: http://www.psi-japan.co.jp

MALAYSIA

EBIC Malaysia
Level 7, Wisma Hong Leong
18 Jalan Perak
50450 Kuala Lumpur
Tel. (60-3) 21 62 62 98
Fax (60-3) 21 62 61 98
E-mail: ebic-kl@mol.net.my

MÉXICO

Mundi Prensa Mexico, SA de CV
Rio Pánuco No 141
Colonia Cuauhtémoc
MX-06500 Mexico, DF
Tel. (52-5) 533 56 58
Fax (52-5) 514 67 99
E-mail: 101545.2361@compuserve.com

PHILIPPINES

EBIC Philippines
19th Floor, PS Bank Tower
Sen. Gil J. Puyat Ave. cor. Tindalo St.
Makati City
Metro Manila
Tel. (63-2) 759 66 80
Fax (63-2) 759 66 90
E-mail: eccpcom@globe.com.ph
URL: http://www.eccp.com

SOUTH AFRICA

Eurochamber of Commerce in South Africa
PO Box 781738
2146 Sandton
Tel. (27-11) 884 39 52
Fax (27-11) 883 55 73
E-mail: info@eurochamber.co.za

SOUTH KOREA

**The European Union Chamber
of Commerce in Korea**
5th Fl, The Shilla Hotel
202, Jangchung-dong 2 Ga, Chung-ku
100-392 Seoul
Tel. (82-2) 22 53-5631/4
Fax (82-2) 22 53-5635/6
E-mail: eucck@eucck.org
URL: http://www.eucck.org

SRI LANKA

EBIC Sri Lanka
Trans Asia Hotel
115 Sir chittampalam
A. Gardiner Mawatha
Colombo 2
Tel. (94-1) 074 71 50 78
Fax (94-1) 44 87 79
E-mail: ebicsl@itmin.com

THAILAND

EBIC Thailand
29 Vanissa Building, 8th Floor
Soi Chidlom
Ploenchit
10330 Bangkok
Tel. (66-2) 655 06 27
Fax (66-2) 655 06 28
E-mail: ebicbkk@ksc15.th.com
URL: http://www.ebicbkk.org

UNITED STATES OF AMERICA

Bernan Associates
4611-F Assembly Drive
Lanham MD20706
Tel. (1-800) 274 44 47 (toll free telephone)
Fax (1-800) 865 34 50 (toll free fax)
E-mail: query@bernan.com
URL: http://www.bernan.com

**ANDERE LÄNDER/OTHER COUNTRIES/
AUTRES PAYS**

**Bitte wenden Sie sich an ein Büro Ihrer
Wahl/ Please contact the sales office
of your choice/ Veuillez vous adresser
au bureau de vente de votre choix**
**Office for Official Publications
of the European Communities**
2, rue Mercier
L-2985 Luxembourg
Tel. (352) 29 29-42455
Fax (352) 29 29-42758
E-mail: info@cec.eu.int
URL: http://eur-op.eu.int

Europese Stichting
tot Verbetering van de Levens- en Arbeidsomstandigheden
Wyattville Road, Loughlinstown, Co. Dublin, Ierland
Telefoon (353-1) 204 31 00 Fax (353-1) 282 64 56

BUREAU VOOR OFFICIËLE PUBLICATIES
DER EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

L-2985 Luxembourg

ISBN 92-828-9520-3

9 789282 895207